

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kriminalita za první republiky (1918-1928) **Criminality under the First Republic 1918-1928**

Jan Caska

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Pokorný, CSc.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Biologie, geologie a environmentalistika se zaměřením na
vzdělávání — Dějepis se zaměřením na vzdělávání

Rok odevzdání: 2023

Odevzdáním této bakalářské práce na téma **Kriminalita za první republiky (1918-1928)** potvrzují, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzují, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 10. 7. 2023

Poděkování:

Rád bych poděkoval všem, kteří mi byli oporou a inspirací při psaní bakalářské práce, především za jejich trpělivost. Zvláště bych pak rád poděkoval panu profesorovi Jiřímu Pokornému za vedení práce a cenné rady.

ABSTRAKT

Tato práce se zabývá problematikou kriminality v Československu v letech 1918–1928. Cílem je pokusit se odpovědět na to, zda byla tehdejší kriminalita něčím specifická a jak na ní pohlížel tisk a jakým způsobem ho předával svým čtenářům. V první části je na základě sekundární literatury stručně shrnuta problematika prvorepublikových bezpečnostních složek. V druhé části se práce zabývá různými pohledy na tehdejší kriminalitu, ať už skrze tehdejší statistiku, prozkoumáním dobových názorů na to, jakým způsobem s ní bylo nakládáno ze strany tisku a jak ji vnímali čtenáři, nebo částečným srovnáním s dnešním právním řádem. Třetí část je věnována rozboru konkrétních případů, u nichž je nejprve vyložen jejich průběh a způsob jakým zločinci konali a následně to, jakým způsobem o případech referovaly různé druhy tisku. Popsané případy byly vybírány tak, aby byly méně známé, a aby přesto zachovávaly charakteristické rysy trestných činů této doby. Prameny pro konkrétní případy pocházejí především ze Státního oblastního archivu v Praze. Zkoumanou lokalitou je u jednotlivých případů Praha a její okolí s drobnými přesahy do dalších oblastí, pokud je to důležité pro celkový kontext.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kriminalita, první republika, tisk

ABSTRACT

This thesis will deal with the issue of crime in Czechoslovakia between 1918 and 1928. The aim is to answer whether crime at the time had any general aspects and how it was perceived by the press and subsequently presented to its readers. The first part will include brief summarization of the history and organization of security forces during the First Republic. This part is based on secondary literature. In the second part, the thesis will examine different perspectives on crime at the time, whether through the statistics, through contemporary views on how it was treated by the press and how it was perceived by readers, or by partial comparison with the legal system today. The third part is devoted to an analysis of specific cases. First, the course of the case and *modus operandi* of criminals is presented, followed by chapter dedicated to how the cases were reported in the various types of press. The cases were specifically chosen to be lesser known and yet remain characteristic of their time. The primary sources for these cases come from the State Regional Archive in Prague. The cases take place in Prague and its surroundings. Other locations are only mentioned if it is relevant to the overall context.

KEYWORDS

Criminality, First Republic, press

Obsah

Úvod	7
1 Bezpečnostní složky v období první republiky	10
1.1 Státní policie	10
1.2 Četnictvo	13
1.3 Komunální policie	15
2 Charakteristika prvorepublikové kriminality	16
2.1 Kriminalita pohledem statistiky	16
2.2 Kriminalita pohledem tisku a společnosti	18
2.3 Kriminalita dnešním pohledem	21
3 Typy prvorepublikové kriminality	23
3.1 Pražská prostituce	23
3.1.1 Prostituce jako sociální problém	23
3.1.2 Prostředí prostituce	24
3.1.3 Společenské pozadí prostituce	28
3.1.4 Vztah policie a prostituce	28
3.2 Zlodějská tlupa Josefa Raška	31
3.2.1 Historie Raškovy tlupy	31
3.2.2 <i>Modus operandi</i>	35
3.2.3 Presentování případu tiskem	37
3.3 Moderní podvodník Vilém Popper	37
3.3.1 Presentování případu tiskem	41
3.4 Vražda hajného Václava Houžvičky	42
3.4.1 Události v den vraždy	44
3.4.2 První fáze vyšetřování	45

3.4.3	Druhá fáze vyšetřování.....	47
3.4.4	Třetí fáze vyšetřování.....	49
3.4.5	Prezentování případu tiskem	52
3.5	Marie Jägrová – od chudoby ke zločinu	53
3.5.1	Prezentování případu tiskem	54
	Závěr.....	56
	Seznam příloh.....	64

Úvod

Tato bakalářská práce pojednává o problematice zločinnosti v úvodních deseti letech první československé republiky. Práce bude zahrnovat stručné shrnutí informací o prvorepublikových bezpečnostních složkách, statistiku prvorepublikové zločinnosti a kapitolu o tom jak byla prezentována veřejnosti pomocí tisku. Další kapitoly budou věnovány charakteristice různých skupin zločinů, prezentovaných především na konkrétních případech, které se pokusím za pomoci archiválií a dobového tisku vyložit takovým způsobem, aby bylo zjevné, co je na nich v kontextu doby specifické. Zmíněna bude i odezva z dobového tisku, pokud nějaká existuje. Protože se jedná o poměrně komplexní téma, bude práce z časového hlediska omezena pouze na rozmezí od roku 1918 do roku 1928. Nastavení tohoto rozmezí na deset let považuji za vhodné proto, že rok 1929 byl významným mezníkem, který přinesl v důsledku hospodářské krize mnoho změn v široké škále oblastí, mezi kterými bychom jistě našli i kriminalitu. Z hlediska místního se práce bude týkat Prahy a okolí.

Cílem bakalářské práce je na příkladech tehdejší kriminality ukázat, čím byla tato doba specifická a jak se do zločinů propisovala. U případů, kterými se zabýval soudobý tisk, se budu zajímat o to, jak byly prezentovány veřejnosti.

Hlavním zdrojem pro první část, věnovanou bezpečnostním složkám, bude monografie *Dějiny policie a četnictva II.: Československá republika (1918–1939)* napsaná historikem Lubomírem Uhlířem a odborníkem na problematiku bezpečnostních složek Pavlem Mackem, a která je pravděpodobně nejucelenějším dílem o dějinách bezpečnostních složek ve zkoumaném období.¹ V této kapitole dále bude užita kniha *Velké kriminální případy*² napsaná dvojicí historiků, Jiřím Plachým a Ivo Pejšochem a publikace *Zločin a trest v českých dějinách*, jejímž autorem je Jindřich Francek, který se dlouhodobě zabývá dějinami trestního práva. Kapitola věnovaná statistice se bude opírat převážně o dobovou publikaci *Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919–1922* vydanou Státním statistickým úřadem.³ V kapitole věnující se pohledu na kriminalitu skrz tisk bude hlavním

---

¹ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II.: Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999.

² PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJŠOCH. *Velké kriminální případy*. Praha: Academia, 2016. První republika.

³ *Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919–1922*. Praha: Státní statistický úřad, 1925.

zdrojem kritika, která byla napsána Jaroslavem Cassiem-Kolmanem pro časopis *Přítomnost*.⁴ Od stejného autora bude rovněž využita jeho studie *Jednou nohou v kriminále*.⁵ Další části věnující se tomu, jak se vlastně kriminalita mezi zkoumanou dobou a dneškem vyvinula, se bude opírat především o automatizovaný systém pro práci s právními informacemi (ASPI)⁶ a dobovou publikaci *Trestní zákony platné v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*.⁷ Těchto zdrojů je rovněž užito pro celkovou orientaci v zákonech první československé republiky. Další část práce se věnuje konkrétním případům daného období. Využity budou paměti prvorepublikových policistů, jako Antonína Potužáka⁸, či Ladislava Drašnera.⁹ Kapitola věnující se pražské prostituci se opírá ze značné části o studii *Prostitutky jak žijí, milují a umírají* napsané Janem Klepetářem pod pseudonymem Jaromír Novák.¹⁰ U konkrétních případů jsou využity archiválie ze Státního oblastního archivu v Praze. Konkrétně fond *Krajský soud trestní Praha*. V případě, že existují o případu dohledatelné zmínky v tisku, bude užito daných periodik, například *Národní listy*, *Lidové noviny*, *Rudé právo*, či *Soudní síň*.

Kriminalita všeobecně patří u veřejnosti mezi populární témata a nejinak je tomu i u prvorepublikové kriminality. Tak jak se vyvíjí společnost, vyvíjí se i zločin. Ten ovlivňuje nejen životy jednotlivců, ale právě i celé společnosti. Fascinace kriminálními případy není pouze otázkou současné doby. I prvorepubliková společnost se o ně velice zajímala, jak je zjevné z rubriky věnované soudničkám v tehdejším tisku. V dnešní době jsou soudničky v novinách spíše výjimkou. Častým problémem u publikací, které se věnují zločinnosti v období první republiky, je skutečnost, že se opakovaně vrací ke stále stejným případům a zřídka se zabývají těmi méně známými, leč neméně zajímavými. Pohled

---

⁴ KOLMAN-CASSIUS, Jaroslav. Soud a literatura. *Přítomnost*. Praha: František Borový, 22. 11. 1928, r. 5 (č. 46). Str. 734–735.

⁵ KOLMAN-CASSIUS, Jaroslav. *Jednou nohou v kriminále: Obraz pražského trestního soudu*. Praha: Cassiova edice, 1927.

⁶ *Automatizovaný systém pro práci s právními informacemi (dále ASPI)* [online]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz>. Citováno dne 20. 6. 2023.

⁷ KALLAB, Jaroslav a Vilém HERRNRITT. *Trestní zákony československé platné v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Československý kompas, 1923.

⁸ POTUŽÁK, Antonín. *Z paměti pražského detektiva*. Pelhřimov: Nakladatelství Emila Šprongla v Pelhřimově, 1930.

⁹ DRAŠNER, Ladislav. *Tajemství pražského podsvětí: Ze vzpomínek vrchního policejního rady Drašnera. Polední národní politika*. Praha: Tiskařský a vydavatelský závod Politika, 1939.

¹⁰ NOVÁK, Jaromír. *Prostitutky jak žijí, milují a umírají: Dokumenty lidské bídy*. Praha: Rudolf Rejman, 1927.

veřejnosti na prvorepublikovou kriminalitu je částečně zkreslený i filmy a seriály s touto tematikou, kdy to vypadá jako by každý zločinec měl svou čest a hrdost, zřídka kdy se objevila čistě záporná postava a všichni vyšetřovatelé byli osobami, ze kterých měl každý zločinec respekt a třásl se před ním strachy. V této práci bych se tedy chtěl věnovat případům, které sice nejsou tak známé, avšak dokáží stejně dobře ilustrovat tehdejší dobu.

1 Bezpečnostní složky v období první republiky

Prvorepublikové bezpečnostní složky vycházely ze struktury stanovené již v období monarchie. Na mnohých místech Československa navíc nezůstávala stejná jen organizační struktura, ale i zaměstnanci, kteří plynule přešli ze služby Rakousku do náručí nově vzniklé republiky. V průběhu dvacetiletého trvání republiky však postupně procházely různými změnami. Od svého počátečního velice mírného, až pasivního postupu, který byl mnohdy terčem kritiky, se nakonec československé bezpečnostní složky přeměnily v suverénní součást moderního státu. Hlavní bezpečnostní složky byly tvořeny státní policií, četnictvem a obecní policií a byly spravovány ministerstvem vnitra. Vzájemně se od sebe odlišovaly jak po stránce kompetencí, tak i ve své struktuře.¹¹

Bezpečnostními složkami disponovala i některá další ministerstva, avšak ty nejsou pro téma této práce příliš významné. Jde samozřejmě o armádu a vojenskou policii podléhající ministerstvu národní obrany, vězeňskou stráž spravovanou ministerstvem spravedlnosti, ozbrojenou stráž ochrany železnic spadající pod ministerstvo železnic a finanční stráž ministerstva financí.¹²

1.1 Státní policie

Státní policie byla v období první československé republiky rozdělena do dvou sborů. Příslušníci těchto sborů ve své době nebyli označováni v příslušných předpisech a zákonech jako policisté. Sbory byly nazývány *sbor uniformované stráže bezpečnosti* (SUSB) a *sbor neuniformované stráže bezpečnosti* (SNSB). Z dobových zákonů se dozvídáme, že uniformované sbory byly zřízeny po vojenském vzoru a jsou vždy ozbrojeny. Neuniformované sbory jsou oproti tomu ozbrojeny vždy pouze podle vlastní potřeby.¹³ Náplní práce uniformovaných sborů byly pochůzky, hlídání vězňů a poskytování pomoci občanům. Po roce 1918 disponovalo uniformovanou policií pouze ředitelství

---

¹¹ PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Praha: Academia, 2016. První republika. Str. 15.; PEROUTKA, Ferdinand. *Budování státu*. Praha: Lidové noviny, 1991. sv. 2. Str. 576.

¹² MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II*. Praha: Police History, 1999. Str. 15.

¹³ Zákon č. 230/1922 Sb., o sborech stráže bezpečnosti. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/3024/0/2/zakon-c-230-1922-sb-o-sborech-straze-bezpecnosti/zakon-c-230-1922-sb-o-sborech-straze-bezpecnosti>. Citováno 17. 2. 2023.

v Praze, později ji však můžeme nalézt i v dalších větších městech. Neuniformované sbory vykonávaly úkoly vyšetřovací, zpravodajské, daktyloskopické a pátrací.¹⁴

Síť služeben státní policie byla v počátku republiky tvořena policejními ředitelstvími v Praze a Brně, policejními komisařstvími v Plzni a Ostravě a pohraničními policejními komisařstvími v Bohumíně, Chebu a Podmoklech s celkem 1881 zaměstnanci. Oba dříve jmenované sbory byly v závislosti na své lokalitě přímo podřízeny buď policejnímu ředitelství, které zase podléhalo zemskému prezidentovi, nebo policejnímu komisařství, které podléhalo okresnímu hejtmanovi. Nejvyšším orgánem, kterému státní policie podléhala, bylo přímo ministerstvo vnitra. Rozsah působnosti jednotlivých úřadů byl nastaven zvláštními vyhláškami. Zpravidla zahrnoval obec, která byla sídlem úřadu a nejbližší okolí.¹⁵

K významným organizačním proměnám docházelo na policejním ředitelství v Brně. Na území Brna byl výkon bezpečnostní služby v období monarchie převážně v rukou městské policie. Po vyhlášení republiky zde došlo k zestátnění policie. K dalším velkým změnám došlo v důsledku vzniku takzvaného Velkého Brna, kdy bylo město roku 1919 rozšířeno o původně samostatné obce Královo Pole a Husovice. V roce 1922 vznikla v nově připojených městských částech komisařství, která podléhala policejnímu ředitelství v Brně. Ředitelství rovněž nově podléhaly i expozitury v Břeclavi a Hrušovanech-Šanově.¹⁶ K rozšiřování sítě úřadů státní policie docházelo i v dalších větších městech Československa. K tomu byl využit zákon 165/1920 Sb., díky kterému měla vláda možnost zakládat nové pobočky v obcích, kde získala souhlas zastupitelstva. Státní policie tak v těchto obcích postupně nahrazovala policii obecní a přebírala její bezpečnostní, mravnostní a čelední agendu.¹⁷ Přednost při zakládání nových úřadů měly významnější obce a rizikové obce v pohraničí se smíšeným obyvatelstvem. Roku 1928 se již síť státní policie skládala z 29 úřadů, včetně 9 ředitelství. Tou dobou státní policie zaměstnávala 7000 osob.¹⁸

---

¹⁴ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II*. Str. 21.; FRANCEK, Jindřich. *Zločin a trest v českých dějinách*. V Praze: Rybka Publishers, 1999. Str. 71.

¹⁵ Tamtéž. Str. 21.

¹⁶ PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Str. 15.

¹⁷ Zákon č. 165/1920 Sb., jímž se vláda zmocňuje zřizovati státní policejní úřady. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/1746/1/2>. Citováno dne 14. 3. 2023.

¹⁸ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II*. Str. 26–27.

Počet policistů se vyvíjel nejvíce právě během oněch prvních deseti let Československé republiky. Například na pražském policejním ředitelství v roce 1918 bylo zaměstnáno 1450 příslušníků uniformované stráže a 40 mužů příslušících ke stráži neuniformované. O deset let později zde již pracovalo 2272 uniformovaných a 113 neuniformovaných příslušníků stráže bezpečnosti.¹⁹

Se zcela odlišnou situací se potýkalo Slovensko. Ačkoliv i zde byla přejata policejní soustava z období monarchie, z uherského systému roku 1918 vzešlo pouze 75 státních policistů, kteří se navíc na rozkaz maďarského ministerstva vnitra přesunuli do Budapešti. Situaci bylo třeba urychleně napravit, a tak došlo k dosazování zkušených českých policistů na vedoucí pozice. Podobná situace jako na Slovensku, a tedy i shodné řešení, se objevilo i na území Podkarpatské Rusi. Je však nutné zmínit, že kvůli praktické absenci státní policie se v obou zmíněných celcích nacházela síť městské policie.²⁰

Taktéž z hlediska výstroje došlo u státní policie k vývoji. Nastal konec klobouků s chocholy a nastoupily přilby dle anglického vzoru, které setrvaly ve výbavě uniformované stráže až do roku 1931, kdy byly nahrazeny brigadýrkami. Oděv byl doplněn tmavě modrými blúzami a černými kalhotami. Co se však po rozpadu monarchie nezměnilo, byla výzbroj. Až do podzimu roku 1919 byly uniformovaná policie vybavena šavlemi a revolvery užívanými již v období před vznikem republiky. Do září 1920 však byla zastaralá výstroj nahrazena samonabíjecími pistolemi a gumovým obuškem. K dalším výraznějším změnám došlo roku 1927, kdy státní policie získala do své výzbroje armádní pušky a nové modely pistolí. Svůj návrat zažily i šavle, které kupodivu nesloužily pouze k ceremoniálním účelům, ale byly nošeny vždy, při každé příležitosti.²¹

V souvislosti se státní policií je nutné se zmínit i o problematice dopravní policie, která byla její součástí, neboť už jen samotná potřeba specializované bezpečnostní složky zaměřené na dopravu je specifickým znakem nové doby a rodící se republiky. Ke vzniku oddělení dopravní stráže došlo záhy po vzniku republiky v reakci na značný rozvoj automobilové dopravy v Praze. Je zřejmé, že této problematice z počátku nebyla věnována dostatečná

---

¹⁹ Tamtéž. Str. 22.

²⁰ Tamtéž. Str. 21–22.

²¹ Tamtéž. Str. 39–40.

pozornost, neboť místo snahy sehnat do služby nové strážníky bylo plánem přesunutí 29 mužů z celé Prahy do nově vzniklého oddělení. Dle původního záměru měli strážníci po kurzu trvajícím kolem sedmi hodin nastoupit na půlroční službu a po jejím ukončení měli být vystřídáni dalšími kolegy s tím, že oni sami se vrátí na své původní pozice. V praxi však tento systém nefungoval. Ještě v rok vzniku se počet strážníků rozšířil na 56. Roku 1920 se počet opět zdvojnásobil a oddělení bylo navíc podpořeno dvanácti neuniformovanými policisty, kteří měřili rychlost vozidel, nebo dohlíželi na chodce a postihovali je například za vyskakování z tehdy ještě otevřených tramvají. S rozšiřující se sítí služeben státní policie se i dopravní policie rozšiřovala po zbytku republiky. Co se týče výbavy, členové stráže disponovali gumovým obuškem, který byl zároveň užívaný jako směrovka, šavlí, která však již v říjnu 1919 přestala být používána, neboť překážela výkonu služby a poměrně kuriózní jednoruční pistolí Praga Model 21. Uniforma byla doplněna náprsním štítkem s nápisem „Dopravní stráž“ a později i bílými rukavicemi usnadňujícími signalizaci. Od roku 1921 se běžnou výbavou stal bloček, neboť se poprvé objevuje možnost udělovat pokutu za přestupky ihned na místě. Z počátku byl součástí oddělení také tříčlenný cyklistický oddíl, který však byl již roku 1922 zrušen. K jakési náhradě došlo v roce 1927, kdy vznikl motorizovaný oddíl vybavený motocykly s přívěsným vozíkem, nebo bez něj. K posílení o automobily došlo až roku 1936.²²

1.2 Četnictvo

Stejně jako v případě státní policie, i četnictvo bylo přejato z dob monarchie. Zároveň bylo první bezpečnostní složkou, kterou nově vzniklý československý stát disponoval. K převedení četnictva pod Národní výbor došlo již 29. října 1918 rozesláním přípisu generála Václava Řezáče. O měsíc později došlo k zařazení četnictva pod ministerstvo vnitra. S tím se však nehodlal smířit dosavadní nadřízený orgán, kterým bylo ministerstvo národní obrany, a proto již v roce 1919 přišlo s návrhem na sloučení četníků s brannou mocí. Pokus MNO však byl neúspěšný. Je velice pravděpodobné, že konflikt ohledně toho, ke kterému ministerstvu četnictvo patří, spočíval v tom, že ministerstvo vnitra tou dobou patřilo

---

²² MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II*. Str. 36–37.

agrárníkům, zatímco ministerstvo národní obrany náleželo socialistům a obě strany se tak snažily získat tuto nejsilnější bezpečnostní složku právě pro svůj resort.²³

V čele československého četnictva byl generální velitel četnictva. Jemu byla podřízena zemská velitelství. Pod ně náležela oddělení, jejichž působnost zasahovala do několika politických okresů. Dalším článkem v organizační struktuře byla okresní velitelství a těm již podléhaly jednotlivé stanice.²⁴ Stanice se nacházely na území téměř celého státu, kromě větších měst, která pro účel udržování pořádku a bezpečnosti disponovala státní uniformovanou policií. Jednotlivé stanice zajišťovaly služby pro 4 až 5 obcí. Každá stanice byla obsazena velitelem s hodností vrchního strážmistra a minimálně dvěma dalšími četníky. V případě větších stanic rostl i počet četníků.²⁵

V průběhu let vzniklo ještě několik dalších typů složek a oddílů ve struktuře četnictva. Nejvýznamnější a také první z nich bylo bezpochyby *Četnické oddělení u poznávacího úřadu policejního v Praze*, vzniklé roku 1922 a o šest let později přejmenováno na *Ústřední četnické pátrací oddělení (ÚČPO)*. Úkolem oddělení byla z počátku daktyloskopická služba a vytváření znaleckých posudků pro četnictvo. Po přeměně na ÚČPO se agenda úřadu dále rozšířila. Úřad zajišťoval většinu služeb potřebných k efektivní pátrací službě četnictva. Řídil pátrání po mezinárodních zločincích, udával stanicím doporučení dalšího postupu při pátrání, vedl evidenci pachatelů, řídil výcvik četníků i služebních psů, ale vedl například i speciální „evidenci potulných cikánů“. Službu zde při svém založení zajišťovalo 8 různě specializovaných zaměstnanců a velitel. Roku 1928 zde již bylo zaměstnáno 23 zaměstnanců. V roce 1928 také nově při okresních velitelstvích vznikaly četnické pátrací stanice. Posádka zahrnovala i řidiče motocyklu s postranním vozíkem a psůvoda. V pozdějších letech se pátrací stanice dále osamostatnily a staly se podřízenými přímo ÚČPO. Ve 30. letech se rozrůstal i vozový park a kompetence četníků, z nichž někteří byli vyškoleni na fotografy.²⁶

---

²³ Tamtéž. Str. 52; Vláda Karla Kramáře (14. 11. 1918 - 08. 07. 1919). *Vláda české republiky* [online]. ©2009-2023. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1918-1938-csr/karel-kramar/prehled-ministru-24667/>. Citováno dne 17. 3. 2023.

²⁴ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II*. Str. 52–53.

²⁵ PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Str. 18–19.

²⁶ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II*. Str. 59–60.

Co se týče výzbroje, každý četník byl vybaven samonabíjecí pistolí, karabinou a k ní vhodným bodákem. Na rozdíl od četnictva z období monarchie, prvorepublikoví četníci už po roce 1918 přestali používat šavle. Již v polovině 20. let se však šavle pro důstojníky opět vracela do povinné výbavy. Roku 1928 byla zaváděna i pro nižší hodnosti. Četnické stanice od roku 1926 disponovaly i obušky, které však byly uschovány u velitele a vydávány pouze četníkům vyslaným na soustředění. Nikdy však nebyly vydávány hlídkám vyslaným na obchůzku. Později bývaly stanice vybavovány další výstrojí, jako třeba kulometry, granáty nebo pistolí na světlice.²⁷

1.3 Komunální policie

Třetí hlavní bezpečnostní složkou byla komunální, neboli městská či obecní policie, dobovou terminologií označovaná jako obecní stráž bezpečnosti. Jejich stanice byly zřizovány v autonomních obcích a městech, kde nevykonávala službu státní policie. Stanice byly zakládány a financovány přímo z prostředků obcí s cílem chránit občany, zabránit rušení nočního klidu, nebo kontrolovat udržování cest a chodníků. Komunální policejní stanice byly přímo podřízeny starostovi obce a v nejvyšší instanci ministerstvu vnitra.²⁸

Strážníci komunální policie vykonávali službu vždy nepřetržitě po 24 hodin, po kterých následovalo jednodenní volno. Ačkoliv by se snad mohlo zdát, že byla komunální policie poněkud upozaděna oproti četnictvu a státní policii, rozhodně se nedá říci, že by se jejím strážníkům dostávalo nějakých výrazně volnějších podmínek. Všichni členové stráže museli povinně hlásit překročení hranic svého obvodu, všechny rozkazy museli plnit neprodleně bez jejich hodnocení s výjimkou těch, které odporovaly zájmům státu, nebo obce, či povinnostem stráže. Výstroj byla tvořena stejnokrojem, přilbou nebo čepicí, obuškem, pistolí a náboji.²⁹

---

²⁷ Tamtéž. Str. 104-105.

²⁸ PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Str. 23–24.

²⁹ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II*. Str. 47.

2 Charakteristika prvorepublikové kriminality

2.1 Kriminalita pohledem statistiky

Statistika kriminality se v období první republiky těšila velké pozornosti. Zpracovávána byla Státním úřadem statistickým. Publikována byla nepravidelně po uplynutí několika let. Skládala se z části tabulkové a textové, která se věnovala rozboru a možnosti využití statistiky pro lepší pochopení stavu soudnictví a pro určení směru jeho vývoje. I s dnešním odstupem nám tyto analýzy a statistiky umožňují lepší vhled do toho, jaká vlastně prvorepubliková kriminalita byla. Pro zkoumání jsem se rozhodl zvolit trestní statistiku vydanou roku 1925, kde jsou zahrnuta data mezi lety 1919 a 1922.³⁰

Československé trestní právo, stejně jako jeho rakouský vzor, rozlišovalo tři stupně trestných činů. Byly jimi přestupek, přečin a zločin. Zločiny byly trestány smrtí, nebo nejtěžšími tresty omezení svobody. Taktéž v případě přečinů bylo trestem těžké omezení svobody. Za přestupky byl stanoven trest vězení nebo peněžitý trest.³¹ Z celkového množství případů u soudu je zřejmé, že dlouhodobě se v naprosté většině jednalo o žaloby pro přestupek (viz příloha 1). Od válečných let až do roku 1921 však rapidně vzrůstá podíl zločinů. Za zmínku bez pochyb stojí, že nejnižší hodnotu si ve všech měřených letech uchovávají přečiny. Pokud bychom chtěli tuto statistiku vyjádřit v konkrétnějších číslech, pak můžeme říci, že od roku 1917 do roku 1921 narostl celkový roční počet procesů o 82 446 a zastoupení zločinu se zvýšilo z 6% na 18%. O další rok později došlo sice k dalšímu růstu celkového počtu procesů o 2 307, avšak zároveň je možné pozorovat pokles počtu zločinů, jejichž zastoupení je nyní 12% a naopak růst přestupků.³²

Zpracovaná statistika nám nabízí i hlubší pohled na konkrétní typy zločinů, které byly páčány (viz příloha 2). Jednoznačně nejhojnějším zločinem je krádež a účastenství na ní. Svého maxima krádeže dosáhly roku 1919, kdy tvořily 83% všech zločinů. Postupně však začínaly hodnoty klesat, což bylo podpořeno i novými zákony, které pozměnily kvalifikaci majetkových deliktů. To vysvětluje výše zmíněný nárůst přestupků na úkor zločinů v roce

---

³⁰ *Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919–1922*. Praha: Státní statistický úřad, 1925.

³¹ MAREŠOVÁ, Alena. Co se lze dozvědět z materiálů o kriminalitě od dob konce Rakousko-Uherska, za období I. světové války a I. republiky. *Historická penologie*. r. 12 (č. 1). Praha: Kabinet dokumentace a historie vězeňské služby ČR, 2014. Str. 31.

³² *Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919–1922*. Str. 25.

1922. Následují sestupně podvody, zpronevěry, těžké poškození na těle, mravnostní delikty, zlomyslné poškození cizího majetku, loupeže, vraždy a žhářství. Co se týče statistiky přestupků, i zde bychom našli nejvíce zastoupené krádeže a účastenství na nich (viz příloha 3).³³ Je tak zřejmé, že nejvyššího zastoupení v obou kategoriích dosahují různé majtkové delikty oproti násilným trestným činům, což bychom mohli považovat za typický znak kriminality v moderní společnosti.

Další část statistik se věnuje původu a osobním poměrům odsouzených. První tabulka se zabývá problematikou pohlaví (viz příloha 4). Z tabulek vyplývá, že odsouzenými jsou v naprosté většině muži. Válečná léta však způsobila rapidní nárůst ženské kriminality. Ačkoliv se hodnoty v žádném případě nemohly vyrovnat kriminalitě mužské, pro ilustraci je jistě zajímavé zmínit, že pokud v předválečných letech připadalo na 1000 odsouzených 143 žen, roku 1918 to bylo už 420 žen. Hodnoty po válce klesaly a roku 1922 bychom mezi 1000 odsouzenými našli již „pouze“ 222 žen, lze si však povšimnout, že se v tomtéž období zvyšovala kriminalita žen mladistvých a ve věku nad 50 let. Následuje část věnující se kriminalitě cizinců, ze které vyplývá, že odsouzených cizinců bylo pod 6%. Část zabývající se jejich náboženským vyznáním se nejeví jako příliš relevantní pro jakékoliv hodnocení, neboť zastoupení náboženství mezi odsouzenými zkrátka odpovídá celkovému zastoupení v populaci. Zajímavější by bývala mohla být statistika povolání (viz příloha 5). Podle příloženého komentáře JUDr. Jaroslava Stehlíka však není příliš přesná, neboť údaje o zaměstnání nejsou vyplňovány dostatečně podrobně a není z nich zřejmé, jakou pozici odsouzený zastává. Značné zastoupení u mužů i žen má tudíž „ostatní a neznámé povolání“. Pokud bychom však přece jenom chtěli nějakým způsobem zohlednit zbylou statistiku, celkově jsou mezi odsouzenými více zastoupeni pracovníci v kategorii sdružující průmysl, obchod, peněžnictví, hornictví, dopravu a živnosti, oproti druhé kategorii zemědělské. Z tabulky lze také vyčíst, že se na kriminalitě více podíleli zaměstnanci na nižších pozicích, jakými byli třeba dělníci, jejichž zastoupení dosahuje maxima roku 1919 se 45,1 %. Následují s jednotkami procent „ostatní zaměstnanci“ v zemědělství, samostatní zaměstnanci v obou výše zmíněných kategoriích a pouhé desetiny procent vedoucích zaměstnanců a úředníků. Tato data lze jen s obtížemi zasadit do kontextu, neboť není zřejmé,

---

³³ Tamtéž. Str. 28–30.

nakolik hodnoty ovlivňuje samotná příslušnost ke konkrétnímu stavu a nakolik prostý fakt, že průmyslové lokality byly zkrátka lidnatější a tudíž bylo více příležitostí ke konfliktům se zákonem. Zohledněna je i role školního vzdělání. Gramotnost dle dostupných dat nemá žádný vliv na kriminalitu a úbytek negramotných kriminálních odpovídá úměrně všeobecnému růstu gramotnosti. Za jednu z nejdůležitějších statistik, na což upozorňuje i Stehlík, je recidiva (viz příloha 6). Zde můžeme zjistit, že mezi lety 1918 a 1922 bylo ze všech případů průměrně 40 % osob starších dvaceti let již dříve trestaných. V případě mladistvých do dvaceti let šlo o recidivisty v 6 % všech případů.³⁴

2.2 Kriminalita pohledem tisku a společnosti

V posledních letech ve společnosti zaznívá názor, že určitá část populace projevuje až přílišný zájem o kriminalitu. Pohledem na prvorepublikové noviny se však můžeme utvrdit v tom, že se nejedná o žádný nový trend, ale naopak o prostou lidskou zvědavost a touhu po záhadách.

Právě za první republiky svou největší slávu zažívaly soudničky a novinová rubrika Soudní síň. Ohledně toho, co je vlastně soudnička a co pouze zpráva, či reportáž informující o aktuálním případě, panují neshody. Dle některých literárních vědců se definice obou pojmů shodují a celá rubrika Soudní síň je tudíž plná soudniček, dle jiných se soudnička od běžné zprávy odlišuje příklonem k umělecké próze, nadsazeností, je satirická, má za úkol pobavit a tím pádem se většinou nevěnuje závažným zločinům, jako třeba vraždám. Osobně za skutečnou soudničku považuji druhou zmíněnou definici, která ji jasně odděluje od zpráv a reportáží a zároveň nám říká, že kvůli zmíněné nadsazenosti a snaze pobavit není radno soudničkám vždy zcela věřit. Významnými prvorepublikovými autory těchto uměleckých soudniček byli například Eduard Bass, Karel Poláček, či Karel Čapek. V dnešní době bychom však podobné soudničky hledali již jen s obtížemi a jejich zlatou dobou tak zůstává právě období první republiky.³⁵ To že tyto „pravé“ soudničky jsou považovány za umělecké, však neznamená, že by snad autoři „obyčejných“ reportáží ze soudní síně neodváděli svou práci poctivě. Autoři se často snažili živě vylicít, jak vypadalo místo, kde se onen trestný čin

---

³⁴ Tamtéž. Str. 30–37.

³⁵ CHALOUPEK, Otakar. *Příruční slovník české literatury: od počátků do současnosti*. Praha: Levné knihy, 2007. Str. 879.

stal, jaká panovala atmosféra u soudu, jakým tónem mluvili svědci, co měli na sobě a občas zmíní i to, co zaslechli na chodbě. Zajímavým prvkem jsou i speciály věnované konkrétním případům. Jako příklad je možné zmínit brožuru „*Tajemství májového jitra na Babě*“ vydanou týdeníkem *Soudní síň* (viz příloha 7).³⁶ Je jen těžko představitelné, že by taková brožura vyšla k časopisu dnes. Jistě se i dnes čas od času objevují různé, především internetové články, či videoreportáže zaměřené na konkrétní případ, ale zřídka kdy oplývají tak detailním popisem a obrazovým doprovodem.

Ve stejné době se však v určitých kruzích zároveň jako odezva objevovaly různé kritické poznámky. Kritika se týká několika bodů. Věnuje se jim například Jaroslav Kolman-Cassius, který toto téma rozebírá ve svém článku vydaném v listopadu roku 1928 v týdeníku *Přítomnost* a příznačně pojmenovaném *Soud a literatura*. Autor nezapře svou uměleckou duši a jednu z prvních myšlenek věnuje tomu, zda lze vůbec sloučit literární nadání a referování o zločinu. Dle něj by nebylo správné vinit z úmyslu dodávat hrubé senzace pouze noviny, neboť během kariéry každého mladého a nadaného soudního referenta, i když se snaží o soudních případech psát sebevíce umělecky, nakonec dojde na přání čtenářů, a jak říká Kolman „*čtenář soudniček chce celého muže a nechce se o něho dělit s literaturou*“. Dále zmiňuje, že podle míry zatvřelosti dříve nebo později dojde k naprosté rezignaci, což umožní referentovi vykonávat práci bez rušivých ideálů za cenu skomírávání vlastního literárního potenciálu. Kolman si dále pokládá otázku, zda lze rubriku zbavit všech brutálních a politováníhodných fakt a místo toho je nahradit poučením. Vzápětí si však odpovídá, že síla senzace, kterou zločin zvládne způsobit, je na to příliš živelná. V další části se věnuje otázce, kterou si pokládalo množství kritiků soudniček: Dělají kriminalistické rubriky reklamu zločinnosti? Kolman si nemyslí, že by snad reportáže o zločinu ve čtenářích vzbuzovaly touhu vraždit, za problém však považuje to, že se kriminalita postupně normalizuje a místo odborného zájmu se stále více těší pozornosti laiků, kterým, jak říká, „*nejde o informace, ale o narkotikum*“.³⁷ Na podobný problém poukazuje i soudobý kreslený vtip z *Lidových novin* (viz příloha 8), ve kterém muž sedící na pohovce a čtoucí

---

³⁶ ŠEBESTA, Jindřich. *Tajemství májového jitra na „na Babě“*. Praha: Nakladatelství Pražské akciové tiskárny, 1925.

³⁷ KOLMAN-CASSIUS, Jaroslav. *Soud a literatura. Přítomnost*. Praha: František Borový, 22. 11. 1928, r. 5 (č. 46). Str. 734–735.

noviny se zklamáním říká své ženě „*Jotak, von zabil toho jednoho. Já myslel, že zabil všechny tři.*“ na což mu žena s povzdechnutím odpovídá „*A já, to já taky myslela*“.³⁸ Pokud se však vrátíme ke Kolmanově článku, ten se dále věnuje až bizarní ctižádostivosti žurnalistů. Naráží na případ, kdy mezi sebou novináři a policisté „závodili“ o to, kdo polapí zloděje mikroskopu. Zloděj se sice nakonec sám přihlásil policii, ale novinám nabídl alespoň rukopis své povídky, která dokonce byla otištěna. Na závěr se Kolman zamýšlí nad tím, co je možné s reportážemi o kriminalitě udělat. Podotýká, že pouhým moralizováním a káráním se svět nikdy neřídil. Přichází tak s vlastním řešením. Navrhuje kriminalitu lidem neodjímat, ale naopak rozebrat ještě podrobněji a soustředit se i na další a pozitivnější osoby, jako třeba soudce a právníky.³⁹ Touto myšlenkou se nakonec i sám řídí, když vydává ve své vlastní edici dílo „*Jednou nohou v kriminále*“, kde se pokouší vylíčit lidskou stránku a nezávislost soudců a advokátů a vykreslit čtenáři obraz pražského trestního soudu.⁴⁰

Objevovala se však i kritika se zcela jiným pohledem na věc. Jde o poukázání na vliv žurnalistiky na dění v soudní síni. Zmiňován je například vliv na svědka, který běžně nesmí být přítomen u soudu, dokud není předvolán, aby nemohl být ovlivněn výpověďmi ostatních. Toto opatření se však postupně díky tisku stalo irelevantním, neboť svědek může dennodenně čerpat informace o veškerém dění v soudní síni. To může vést až k bodu, kdy si na základě informací z novinových článků svědek doplní výpověď o nové části, což může vést až k nespravedlivému odsouzení. Další kritika je věnována tomu, jakým způsobem noviny hodnotí vystupování porotců, či státního zástupce. Podle autora totiž noviny dokáží vytvořit „pouliční sympatie“, které ve svém důsledku vytvářejí pouze další tlak na účastníky dění v soudní síni.⁴¹ Na vytváření pouličních sympatií se konec konců podílel i způsob, jakým různé deníky hodnotily obžalované. Pokud to noviny považovaly za užitečné, zmínily třeba, že pachatelem byl komunista, pro další bylo zase relevantní, že jde třeba socialistu. Pokud se podezřelý zrovna k žádnému směru nehlásil, někteří novináři mu byli ochotni poskytnout smyšlené ideály, co poslouží jejich účelu. Někdy dokonce ani nepřisuzovali pachatelům názory svých odpůrců, ale naopak jim vtiskli názory, se kterými souzněli. Tento

---

³⁸ Kreslený vtíp Zklamání od Huga Boettingera (Dr. Desideria). *Lidové noviny*. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 4. 3. 1928, r. 36 (č. 117, ranní vydání). Str. 9.

³⁹ KOLMAN-CASSIUS, Jaroslav. *Přítomnost*. 22. 11. 1928, r. 5 (č. 46). Str. 734–735.

⁴⁰ KOLMAN-CASSIUS, Jaroslav. *Jednou nohou v kriminále*. Praha: Cassiova edice, 1927.

⁴¹ Denní tisk v porotní síni. *Přítomnost*. Praha: František Borový, 24. 5. 1928, r. 5 (č. 20). Str. 306.

postup se objevoval například v *Rudém právu*, kdy pachateli byla přidělena pozice osoby bojující proti útlaku bohatých.⁴²

2.3 Kriminalita dnešním pohledem

Značné poznání vývoje prvorepublikové kriminality umožňuje i částečné porovnání s kriminalitou dnešní. Kromě zamyšlení o tom, zda by ještě dnes mohl fungovat týdeník zaměřený pouze na referování o zločinnosti pro laickou veřejnost zmíněný v minulé kapitole, se lze snadno zamýšlet i nad tím, zda to, co tehdy byla kriminalita, je kriminalita i dnes. Jistě existují zločiny, jež nikdo napříč historií nezpochybňuje, to se týká především zločinů násilných a majetkových. Existují však i případy opačné. Zmínit lze například drogovou problematiku. V prvních letech Československé republiky totiž bylo držení a prodej mnoha omamných látek zcela legální. Změnu částečně přinesla až *Mezinárodní opiová konvence*, ke které se Československo připojilo roku 1923.⁴³ Ta se však netýkala zákazu konzumace, či držení drog, ale pouze kontrolou jejich výroby a distribuce s cílem potlačit ilegální obchod. Nelegální obchod přitom stále nebyl považován za zločin, ale pouze za přestupek postihovaný pokutou, po jejímž zaplacení se překupníci k prodeji vrátili. Ke skutečně funkční úpravě zákonů došlo až na sklonku první republiky roku 1938, kdy byla zavedena přísnější evidence, kontrola, ale i tresty.⁴⁴ Zcela opačnou situaci ke zkoumání nám nabízí problematika umělého přerušení těhotenství, neboli prvorepublikovým jazykem vyhnání plodu. Jestliže porušení zákona v souvislosti s drogami mohlo za první republiky být maximálně přestupkem, v případě interrupcí se po vzoru rakousko-uherského zákoníku jednalo o velice těžký zločin. Jednou z bojovnic za novelizaci zákonů ve prospěch žen byla poslankyně Louisa Landová-Štychová. Žádný z jejích návrhů však v období první československé republiky nebyl schválen, a tak k legalizaci došlo až o mnoho let později.⁴⁵

---

⁴² Kult chuligánství. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 22. 4. 1926, r. 66 (č. 111). Str. 3.; Komunistická výchova lidu. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 12. 12. 1923, r. 63 (č. 111). Str. 2.

⁴³ Zákon č. 128/1923 Sb., o provádění Mezinárodní opiové konvence ze dne 23. ledna 1912, vyhlášené pod č. 159 Sb. z. a n. z roku 1922. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/3337/1/2>. Citováno dne 10. 6. 2023.

⁴⁴ NOŽINA, Miroslav a Miloš VANĚČEK. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. Praha: Národní protidrogová centrála, 2016. Str. 14–15.

⁴⁵ Luisa Landová-Štychová – volební období 1925–1929. *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?org=293&id=2483>. Citováno dne 9. 6. 2023; Luisa Landová-Štychová – volební období 1918–1920. *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=2483&org=296>. Citováno dne 9. 6. 2023.

„Vyhnání plodu vlastního“ bylo definováno jako případy, kdy žena úmyslně podnikla cokoliv, co vedlo k přerušení těhotenství, nebo k tomu, že dítě přišlo na svět mrtvé. Matka byla trestána šestiměsíčním až ročním žalářem, zůstal-li čin ve stádiu pokusu. Pokud byl skutek dokonán, byl jí vyměřen trest roční až pětiletý. „Vyhnání cizího plodu“ bylo trestné pro osobu, co čin prováděla, pouze v případě, že žena nedala své svolení.⁴⁶

---

⁴⁶ KALLAB, Jaroslav a Vilém HERRNRITT. *Trestní zákony československé platné v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 1923. Str. 109–111.

3 Typy prvorepublikové kriminality

3.1 Pražská prostituce

3.1.1 Prostituce jako sociální problém

Prostituce je významným sociálním problémem téměř po celou lidskou historii. Nejinak je tomu i v období první československé republiky. Dokonce by se dalo říci, že právě podmínky zhoršené válkou a následný chaos nově vznikající republiky jsou pro její rozvoj přímo vyhovující. Tato kapitola se od ostatních odlišuje tím, že nejde o rozbor jednoho konkrétního případu probíraného u pražského trestního soudu, ale spíše o snahu pochopit, co vlastně pražskou prvorepublikovou prostituci definovalo a jak na ni nahlížela společnost.

V našich podmínkách se prostitucí, zabýval Jan Klepetář, pod pseudonymem Jaromír Novák, ve své studii pojmenované „*Prostitutky jak žijí, milují a umírají*“. Autorem předmluvy je Ferdinand Peroutka. Že se jedná o vskutku celospolečenské téma, dle Nováka chápalo na počátku 20. století množství autorů. Některé ze vzniklých prací se problémem dle jeho názoru zabývaly pouze laicky a obsahem tak nakonec byl jen „šokující“ výklad o původu veškerého zla a pohlavních nemocí s cílem apelovat na morálku čtenáře. Další část prací se sice prostituci věnovala z hlediska vědeckého, avšak i tyto práce disponovaly řadou nedostatků. Kromě toho, že zpravidla obsahovaly množství statistik, bychom v nich našli také diskuzi o tom, zda problém vyřeší reglementační či aboliční systém.⁴⁷ Tyto publikace se snaží čtenáři navodit pocit, že veškeré problémy s prostitucí, které pronásledují lidstvo po celou jeho existenci, zmizí, sotva vznikne příslušný zákon.⁴⁸

Nově vzniklý československý stát navazoval z hlediska prostituce na reglementační systém nastavený již v období monarchie. Postupně však sílily hlasy podporující systém aboliční.

---

⁴⁷ Reglementace = prostituce je legální a oficiálně kontrolována státem; Abolice = prostituce je tolerována, úsilí státu směřuje na řešení kuplířství a obchodu s lidmi jakožto průvodních jevů.

⁴⁸ NOVÁK, Jaromír. *Prostitutky jak žijí, milují a umírají: Dokumenty lidské bídy*. Praha: Rudolf Rejman, 1927. Str. 9–10.; Autoritní záznam: Novák, Jaromír, 1902-1978. *Databáze Národní knihovny ČR* [online]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/UE4U4B3YX2YHGFVDYMD4HVETMRTKAUTKVRS5HBJ76X4J76APM-07036?func=accref&acc_sequence=003581927. Citováno dne 26. 6. 2023

K této cestě se československý stát definitivně přiklonil vydáním zákona 241/1922 Sb. o potírání pohlavních nemocí.⁴⁹

3.1.2 Prostředí prostituce

Významným prvkem, který prostituci definuje je prostředí. To Novák rozděluje na „mrtvé a živé“. V systému aboličním označuje za mrtvou kulisu například pražské ulice, kavárny, bary a hotely. Ve státech s reglementačním systémem se pak k tomuto výčtu přidávají ještě nevěstince.⁵⁰

To, v jaké ulici se prostitutky daly nalézt, se odvíjelo od jejich „profesionality“ i denní doby. Častým omylem je, že do ulic vycházely jen večer, nebo v noci. V pravé poledne se nejprofesionálnější z nich nacházely v ulici na Příkopech, u Prašné brány, či v průchodech Koruny, nebo Rokoka. Tyto denní aktivity sloužily především pro domluvu míst večerních schůzek. Večerní schůzky probíhaly nejčastěji v blízkosti hotelů. Je-li pouliční prostitutka považována všeobecně za jednu z nejnižších tříd, pak bychom ty nejubožejší z nich v období první republiky našli u Palackého mostu, u žižkovských pecí, nebo mezi nábytkovými vozy na Těšnově. Cena za služby těchto žen byla přibližně 5 Kč. Samotný akt probíhal na místech pojmenovaných jako „hotel strom“, „hotel most“, či „hotel na kamení“. Popis této nejnižší vrstvy nám poskytují paměti detektiva Antonína Potužáka: „*Nemají prostředků, aby si zaopatřily slušné šaty a obyčejně jejich tváře jsou příliš ošklivé, než aby se jim podařilo někde za světla najít nějakého zbloudilého muže. Ty se obyčejně zdržují v největší tmě...*“⁵¹ Pokud se pokoušely oslovit svou „obět“, využívaly nejčastěji věty jako „*Dejte mi cigaretu*“, „*Vemte mě sebou*“, či „*Pojďte se zahrát!*“. Ty vypočítavější užívaly různých triků, jako například, že zapoměly klíče, nebo že se nevyznají v Praze. Takové triky užívaly především u potenciálních zákazníků, u kterých vycítili jakousi soucitnost. Tyto ženy prakticky nikdy zákazníci nezvali k sobě domů kvůli strachu z vydírání, či nebezpečí zhoršení pověsti v okolí domu.⁵²

---

⁴⁹ Zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/3035/1/2>. Citováno dne 23. 6. 2023.

⁵⁰ NOVÁK, Jaromír. *Prostitutky jak žijí, milují a umírají*. Str. 11.

⁵¹ POTUŽÁK, Antonín. *Z paměti pražského detektiva*. Pelhřimov: Nakladatelství Emila Šprongla v Pelhřimově, 1930. Str. 37.

⁵² NOVÁK, Jaromír. *Prostitutky jak žijí, milují a umírají*. Str. 12–13.

V kavárnách se prostitutky shromažďovaly výhradně odpoledne. Podle Nováka jejich charakteristickou vlastností bylo lhaní a mlžení. Téměř nikdy neříkaly své jméno, odkud jsou, či jaké jsou národnosti. Zajímavé je jistě i srovnání se soudobými pařížskými prostitutkami. Ty byly vždy ve spojení s číšníkem a okamžitě bez svolení své „oběti“ objednávaly všelijaké pochutiny a nápoje. Pražské prostitutky oproti tomu byly obsluhou maximálně jen tolerovány a před jakoukoliv objednávkou si vyžádaly dovolení. Tyto činnosti v kavárně jen málokdy sloužily k navazování známostí na noc. Kavárenské prostitutky si povětšinou vystačily s tím, že za ně byla zaplacená útrata, maximálně se se svým zákazníkem vydali na hodinovou návštěvu hotelu.⁵³

Bary Novák rozděluje do čtyř typů. Za první z nich označuj bary, kde se nevyskytují bardámy. Tento typ označuje za slušný, neboť zde prostitute samotná není trpěna. Pokud už se zde prostitutky vyskytovaly, chovaly se přibližně jako v kavárnách. Jako další druh jmenuje bary lidové, kde bardámy vysedávají při pivě. Dále uvádí bary přechodního typu, které se snaží přejímat lepší způsoby, avšak stále působí poněkud levněji. Typické měly být agresivními osvětlenými nápisy a spoustou kouře uvnitř. Často byly inzerovány v novinách. Posledním typem byly bary prvotřídní, které se soustředily především na zahraniční a majetnější klientelu. Některé z nich nabízely i pokoje pro hosty. Po přechodu k aboličnímu systému se tyto tři typy staly náhradou za zrušené nevěstince. Prostředí baru však pro zákazníka nakonec obsahovalo více nástrah než nevěstinec. V první řadě zde prostitutky nepodléhaly žádné zdravotní kontrole. Kontrola v systému reglementačním sice byla jen letmá, přesto poskytovala alespoň určité procento bezpečí. Další pastí, kterou si bary připravily, byly předražené nápoje a pokrmy. Toho využívali vrchní, kteří nejprve doporučili hostovi bardámu, jen proto, aby ho poté mohli vyrušovat v nejméně vhodné okamžiky, čímž ho dohnali k objednávce prakticky čehokoliv. Pokud měl vrchní pocit, že si host objednal příliš levně, zkrátka mu objednávku nahradil něčím dražším a doufal, že si toho nevšimne, nebo alespoň nebude protestovat. Vznikala tak perfektní synergie mezi prostitutkami a vrchními v barech. K platbě za objednávku a prostitutku se často přidával ještě poplatek muzikantům, kteří si jej neváhali vynutit a zvláštní taxa za úklid boxu pohybující se mezi 20 a 50 Kč. Vrchní měli vymyšlený i postup, pokud neměl host na zaplacení. Nabídli mu totiž

---

⁵³ Tamtéž. Str. 14.

zástavu jeho majetku, nejčastěji hodinek či prstenu. Tím se dopouštěli trestné činnosti, neboť takovou činnost mohly vykonávat pouze skutečné zastavárny. Toho si zaměstnanci baru byli dobře vědomi a přizpůsobili tomu svůj postup. Nejdříve se tak pokoušeli navodit pocit, že by vlastně zastavovali jen neradi. Poté se zdánlivě nechali přesvědčit, avšak zároveň hostovi vysvětlili, že danou věc mohou pouze koupit, ale že dotyčnému nabízejí právo na zpětnou koupi do určitého dne. Pokud se host rozhodl zpětnou koupi uplatnit, byla cena zpravidla o 15–20 % nadhodnocena. Pokud toto právo neuplatnil, předmět propadl a za týden byl prodán. Tímto způsobem propadlo až 20 % zastavených předmětů. Vraťme se však od těchto symbiontů prostituce přímo k dotyčným dámám. Postavení prostitutky v baru bylo velice specifické. Obvykle byly zaměstnány na pozici „bardámy“ s fixním platem a určitými procenty z útraty hostů. Nejčastěji se nabíraly pomocí inzerátů v novinách. Pověštinou se jednalo o mladé dívky, které do Prahy přišly nově. Jejich pracovní náplní bylo na vyzvání tančit s hostem, přisednutí si k němu či jeho doprovod do boxu. Všeříkající je Novákova věta: „*Dále není bardáma nucena k ničemu, ale nevyhovění hostu je důvodem k okamžité výpovědi.*“ Pokud zrovna žádný host nevyžadoval společnost, tančily často bardámy spolu. Bardámy s hostem většinou pily vinný střik. Ty zkušenější z nich jich zvládly zkonsumovat 30–40 za noc s provizí 2,50 Kč za sklenici. Dříve nebo později nastal okamžik, kdy se měla stát „z bardámy prostitutkou“. Taxy se pohybovaly od 40 Kč do 100 Kč, nejčastěji však zůstávaly na 50 Kč. Zároveň však musely zákazníka přesvědčit, ať na ně počká do tří hodin, neboť majitel, nebo vrchní bardámu nerad pouštěl předčasně.⁵⁴

Třetím prostředím jsou hotely. K prostituci se většinou neužívalo hotelů nejvyšší kvality, neboť dámské návštěvy nebyly vpouštěny do pokojů a musely čekat v salonech. Jinak byla využívána široká škála hotelů. Taxa za pokoj přes noc se pohybovala od 25 Kč do 60 Kč. Pokud byl pokoj objednan pouze na hodinu, cena byla většinou 20 Kč. Uplynutí hodiny přišla s klepáním na dveře diskrétně oznámit pokojská. Po přenocování pokojská budila hosty v 7 ráno, neboť poté se konaly policejní prohlídky, čemuž se hosté rádi vyhnuli. Prohlídky se však většinou konaly jen na přímé udání. Zvláštností je, že pokud by policisté vykonávali prohlídku před sedmou hodinou ranní, dostali by 6 Kč příplatek, avšak zpravidla upřednostňovali delší spánek před penězi. Hlavní roli ze strany hotelu hrál portýr. Právě on

---

⁵⁴ Tamtéž. Str. 14–20.

přijímal hosty a zapisoval jejich, většinou falešná, jména. Hosté se často hlásili s „chotí“. V tomto případě bylo obzvláště vhodné vyhnout se policejním prohlídkám, pro případ, že by „chot“ byla známa policii. Kromě zapisování hostů portýr prodával i ochranné prostředky s přírůžkou 100% oproti lékárně. Pobíral rovněž spropitné za svou mlčenlivost. V případě, že došlo k neshodám mezi hostem a prostitutkou, neváhal užít fyzické síly a vyhodil oba dva jen proto, aby se o hotel nezajímala policie.⁵⁵

Zvláštní kategorií prostředí byl samotný byt prostitutky. Největší koncentraci těchto bytů bychom ve dvacátých letech našli kolem ulice Na Bojišti. Většinou se jednalo o malé, jednopokojové byty. Zvýšený nájem a další účty platily osobě, na které závisela celá kariéra nevěstky - bytné, často bývalé prostitutce. Stát se bytnou byl konec konců častý cíl prostitutek. Některé byty byly poskytovány pouze na jednu hodinu. Ačkoliv se bytné snažily být s celou věcí nespojovány, někdy přece jenom došlo na policejní kontrolu a ony tak skončily s obviněním z bytové lichvy a kuplířství zároveň.⁵⁶ Každá bytná se v kuplířství angažovala na jiné úrovni. Některé pouze pobíraly nájem, některé budovaly průchody skrz skříně do vedlejšího bytu⁵⁷ a jiné přímo vyřizovaly telegrafické objednávky na konkrétní dívky.⁵⁸ Potužák nám ve svých pamětech rovněž předkládá případ, ze kterého je zjevné, že byty nepatřily jen vypočítavým bytným. V něm uváděném případě žena živící se prostitucí byla přistižena svým manželem s jedním z hostů, který jejich rodinu často navštěvoval. S manželem se následně dohodla, že další „přistižení“ již budou plánována a za tímto účelem si pronajmuli byt. K zisku z prostituce tak přidali ještě zisk z vydírání. To se samozřejmě po jejich polapení promítlo i do trestu.⁵⁹

Svou vlastní zmínku si zaslouží i takzvaná revuální divadla. Zaměstnankyně těchto podniků se označovaly jako „pražské girls“. Ačkoliv se jednalo v první řadě o taneční představení,

---

⁵⁵ Tamtéž. Str. 20–22.

⁵⁶ Státní oblastní archiv v Praze (dále SOA v Praze). Fond Krajský soud trestní Praha. *Albertina Tejčková, soukromnice z Prahy – stíhána pro předražování a kuplířství* - Tk VII 12008/27.

⁵⁷ DRAŠNER, Ladislav. Tajemství pražského podsvětí: Ze vzpomínek vrchního policejního rady Drašnera. *Polední národní politika*. 13. 3. 1939, r. 57 (č. 72). Praha: Tiskařský a vydavatelský závod Politika. Str. 2.

⁵⁸ Zadání od zákazníků znělo například následovně: „*Přijedu pro bílé nitě*“ (světlovlasé prostitutky), „*potřebuji dva nové pláště*“ (mladé prostitutky), „*chci mít na skladě hnědou vlnu*“ (tmavovlasé prostitutky). POTUŽÁK, Antonín. *Z paměti pražského detektiva*. Str. 48.; DRAŠNER, Ladislav. Tajemství pražského podsvětí: Ze vzpomínek vrchního policejního rady Drašnera. *Polední národní politika*. 1939 (č. 72). Str. 2.

⁵⁹ POTUŽÁK, Antonín. *Z paměti pražského detektiva*. Str. 45.; NOVÁK, Jaromír. *Prostitutky jak žijí, milují a umírají*. Str. 22–23.

dívčám bylo často po vystoupení nabídnuto, aby odešly s některým z významnějších hostů, či kapelníkem. Pokud odmítly, čekala je ztráta zaměstnání, nebo alespoň výhružky. Jejich postavení bylo přibližně na úrovni bardám.⁶⁰ Takovými divadly byly „Varieté“, „Aréna“ na Smíchově, nebo „Rokoko“. Girls vydělávaly denně 15 Kč za vystoupení, 20–40 Kč pokud se během něj obnažovaly. Pro svá vystoupení navíc musely procházet častými zkouškami, díky čemuž přicházely o zbytek svého času a dostávaly se tak pod absolutní kontrolu podniku. Ačkoliv se nejednalo o podniky, které by na prostituci byly zaměřeny prvoplánově, stejně se staly jejím zprostředkovatelem.⁶¹

3.1.3 Společenské pozadí prostituce

Dalším faktorem, který utváří život prostitutky, ještě než se ke slovu dostane prostředí, je její společenské pozadí. U naprosté většiny byla prostým důvodem bída. Většina z nich dokázala dokončit sotva obecnou školu. Dívky často pocházely z vesnic a do Prahy mířily s vidinou lepšího života. Protože jim však brzy začaly docházet peníze a neměly kde žít, chopily se jakékoliv příležitosti vydělat peníze. Často reagovaly na inzeráty poptávající číšnice, za kterými se ve skutečnosti schovávala pozice bardámy. Co se týče předchozího povolání prostitutek (viz příloha 9), největší zastoupení měly tovární dělnice a služebné a za nimi následovaly švadleny. Dvacet procent žen nevedlo své povolání. Spousta z nich byla nemanželskými dětmi a mezi jejich rodiči bychom našli alkoholiky, zloděje, nebo další generaci prostitutek. Byly však i vzácné výjimky, které prostituci provozovaly čistě proto, že chtěly. Novák například zmiňuje sedmnáctiletou dívku, která se jezdila nabízet do Prahy jen proto, aby mohla veškerý svůj výdělek utratit za cukroví. Snad ještě vzácnější forma byla prostituce z vilnosti. Uveden je opět jeden případ, kdy dívka spáchala sebevraždu proto, že jí rodiče nechtěli dovolit její zaměstnání.⁶²

3.1.4 Vztah policie a prostituce

Minimálně z počátku „kariéry“ prostitutek byla určitá šance, že je nějakým způsobem „zachrání“ policie. Pokud to bylo možné, snažili se kontaktovat rodinu. Nejčastější odezvou bylo, že rodina nejevila zájem o svou dceru, neboť si nemohla dovolit ji jakkoliv živit. Méně

---

⁶⁰ NOVÁK, Jaromír. *Prostitutky jak žijí, milují a umírají*. Str. 25.

⁶¹ Tamtéž. Str. 116–121.

⁶² Tamtéž. Str. 26–66.

časté byly situace, kdy se dcera sama vypravila Prahy, kde si vydělávala prostitucí, zatímco rodičům sdělila důvod zcela jiný. Až když rodina kontaktovala policii, dozvěděla se, pokud si jí například nějaký policista zaznamenal, jaká je skutečnost.⁶³ Mravnostní oddělení bylo většinou ve spojení s rozličnými dobročinnými společnostmi, které cílily své snahy právě na prostitutky. Šlo například o „Armádu spásy“, „Ochranu pro dívky“, „Domovinu“, nebo „Kláster sv. Anny“. Avšak, jak zmiňuje Potužák, nebylo nijak vzácné, že jakmile byla „napravená“ žena propuštěna, do několika dní obdržela policie telefonát s dotazem, zda dotyčnou osobu znají, neboť se hlásí v jiném městě jako nevěstka.⁶⁴ Za zmínku stojí jistě i holešovický útulek pro prostitutky založený Annou Tesařovou, bývalou poradkyní ve věcech sociálních na pražském policejním ředitelství a asistentkou komisaře Ladislava Drašnera. Útulek se mohl pyšnit tím, že 80% chovanek se povedlo navrátit do normálního občanského života.⁶⁵

Proces, jakým se policie s prostitutkami vypořádávala, závisel na řadě faktorů. Protože prostituce sama o sobě není a ani nebyla zločinem, důvod pro zatčení býval jiný. Nejčastěji se jednalo o podezření na šíření pohlavních nemocí. V tomto případě byly ženy zadrženy a druhý den ráno poslány na lékařskou prohlídku.⁶⁶ Pokud se nemoc potvrdila, byly poslány do nemocnice. Tedy v ideálním případě. Ve skutečnosti často policisté jen prostitutku propustili a přikázali jí návštěvu dermatologické kliniky. Zda uposlechla, záleželo již jen na ní. Pokud byly zdravé, dostalo se jim napomenutí, poučení a následného propuštění. Mezi nejobávanější trest patřil takzvaný postrk. K tomu většinou docházelo až v případě, že opakované tresty neměly žádných výsledků. Podstatou trestu bylo odeslání osob do jejich domovských obcí. Trest byl často spojen i se zákazem vstupu do Prahy na vždy, nebo alespoň na několik let. O tom, nakolik byl trest obávaný, vypovídají opět příběhy popsané Potužákem. Velice výmluvný je například dopis sepsaný prostitutkou, která v opilosti urážela policisty. Ukončen je následujícími slovy: „*Nastotisickrát jich prosym abyměto vodpustili a ašmě budou ráno vodsuzovat nědávjí mě šup rači budu sedět 8 dní fšeredě.*“ Strach z postrku vyplývá i z dalšího popsaného případu. Ten však vyznívá mnohem tragičtěji.

---

⁶³ Tamtéž. Str. 26–66.

⁶⁴ POTUŽÁK, Antonín. *Z pamětí pražského detektiva*. Str. 38.; DRAŠNER, Ladislav. Tajemství pražského podsvětí: Ze vzpomínek vrchního policejního rady Drašnera. *Polední národní politika*. 1939 (č. 72). Str. 2.

⁶⁵ Odměna a uznání za kus životní práce. *Ženská rada*. 1932, r. 8, (č. 6). Praha: Ženská národní rada. Str. 17.

⁶⁶ POTUŽÁK, Antonín. *Z pamětí pražského detektiva*. Str. 34–35.

Pojednává o opakovaně trestané prostitutce, která se nikdy nechtěla dát vyšetřit a na přesvědčování reagovala hádkami a rvačkami. Policie přistoupila k poslední možnosti – k jejímu vyhoštění z hlavního města. Prostitutka do pěti minut po vynesení rozsudku reagovala sebevraždou oběšením se na tkaničce od šněrovačky v zadržovací cele.⁶⁷ To, že ne všechny prostitutky vnímaly pohlavní nemoc jako hendikep, je zřejmé z několika různých případů. Jakýsi byznys s pohlavními nemocemi se rozběhl již během světové války. Někteří vojáci se tou dobou úmyslně nechávali nakazit, aby byli alespoň částečně osvobozeni od služby, než se vyléčí. Na oplátku při dotázání na původce nemoci většinou popsali danou ženu, jak nejvíce obecně to jen šlo. Potužák uvádí i statistiku pohlavně nemocných žen dodaných do nemocnic. Roku 1915 jich bylo 461, o rok později již 1838. Hodnoty sice po válce postupně klesaly, avšak na předválečnou úroveň se dostaly až v roce 1925 s 400 nakaženými.⁶⁸ Čísla samozřejmě pojednávají pouze o těch, u nichž byla nemoc skutečně odhalena. To však nebyl jediný způsob, jak prostitutky vydělávaly na své nemoci. Některé se také pokoušely lstivě přesvědčit jednoho ze svých bývalých zákazníků, že je nakazil, a následně ho vydíraly hrozbou toho, že informace rozšíří dále. Muž tak mnohdy z obav o svou reputaci přistoupil na domluvu a raději zaplatil. Různé druhy vydírání byly celkově častou metodou, kterou nevěstky užívaly k přivýdělku. O tom svědčí i „nový“ typ objevivší se ve 20. letech – prostitutky cestující. Tyto ženy sice bydlely v Praze, ale vyjížděly do jejího okolí za účelem tvorby známostí, jichž dále užívaly výhradně pro vydírání. O jisté chladnokrevnosti těchto žen vypovídá i úryvek z výsledku vedeného Ladislavem Drašnerem: „*Jaké je vaše zaměstnání?*“, tázal se. „*Prodavačka.*“, odvětila mu. „*A co prodáváte?*“ „*Rozkoš a lásku.*“⁶⁹ Je nutno dodat, že přes toto všechno nebyly vztahy mezi prostitutkami a policií nijak negativní. Tyto ženy většinou pochopily, že dodržování zákonů nakonec prospívá i jejich zaměstnání. Pokud už musely s policistou jít na stanici, většinou výrazněji neprotestovaly. Jen málokdy se stalo, že by dotyčného neoslovovaly jako milostpána.⁷⁰

---

⁶⁷ POTUŽÁK, Antonín. *Z paměti pražského detektiva*. Str. 35–36.

⁶⁸ Tamtéž. Str. 41–42.

⁶⁹ NOVÁK, Jaromír. *Prostitutky jak žijí, milují a umírají*. Str. 32–33.

⁷⁰ DRAŠNER, Ladislav. Tajemství pražského podsvětí: Ze vzpomínek vrchního policejního rady Drašnera. *Polední národní politika*. 1939 (č. 37). Str. 2.

Většinou se prostitutky však dopouštěly činů lehčího rázu spojených s celkovou bídou jejich života. Jednalo se tak o krádeže, či výtržnosti na ulici. Jedním z velice častých zločinů bylo vyhnání plodu. K potratům u prostitutek docházelo převážně vlivem různých nemocí, jakými je třeba kapavka, či syfilis. Pokud prostitutka usoudila, že je nutné vyvolat úmyslnou interrupci, vydala se nejčastěji za porodními asistentkami, které často vykonávaly potraty jako vedlejší praxi. Vlivem nedostatečné hygieny často docházelo k následné sepsi a úmrtí. Dalším důsledkem mohlo být odhalení policií a následný přísný trest. Ani donošené dítě nebylo zárukou šťastného konce. Naopak mnohdy vlivem nedostatečných prostředků docházelo k opomíjení péče o dítě, či dokonce vraždě dítěte. Častým trestným činem bylo i přechovávání zlodějů, lupičů a vrahů. Tím se nevěstky stávaly spoluviničky.⁷¹ Styk s policií někdy vyvrcholil i tím, že se prostitutky stávaly díky svým kontaktům informátorkami.⁷²

3.2 Zlodějská tlupa Josefa Raška

Jedním z typických znaků, kterým se československá kriminalita odlišovala od soudobé kriminality ostatních zemí, je absence rozsáhlejších zločineckých skupin. Existují jistě příklady organizovaného zločinu na našem území známé především z oblasti podvodů a zpronevěr,⁷³ ale málokdy šlo o „nižší“ zločince, kteří se spojili za účelem vykonávání loupeží a krádeží. To, co dnes označujeme mezinárodním slovem „gang“, se tehdy nejčastěji označovalo jako „tlupa“. A jednou takovouto skupinou, která se soustředila právě na loupeže a krádeže, byla tlupa Josefa Raška.

3.2.1 Historie Raškovy tlupy

V první řadě je jistě třeba zmínit se o postupu, který jsem pro vylíčení tohoto případu zvolil. Protože nejde o jeden případ v pravém smyslu, ale o značné množství trestných činů, které se navíc odehrávaly na rozsáhlém území a které až dohromady vytváří skutečný obraz této tlupy, bylo by velice obtížné, ba dokonce nemožné sehnat všechny archivní materiály (pokud se vůbec dochovaly). Z tohoto důvodu jsem se rozhodl pokusit historii tlupy zrekonstruovat

---

⁷¹ Tamtéž. Str. 77–79.

⁷² Tamtéž. Str. 127

⁷³ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *Ctibor Věšín, Václav Hrubý, Benjamin Smolík, Antonín Pavlovský, Václav Benetka – Stíhání pro zaviněný úpadek* – Tk XII 10300/26.

na základě dobového tisku. Tento postup navíc umožňuje prozkoumat to, nakolik mohl být pravidelný čtenář obeznámen s kriminalitou kolem sebe

Poprvé je Josef Rašek jako člen široce rozvětvené tlupy zmíněn v deníku *Venkov* 8. září 1922. Článek je založen na výpovědi Jana Neuman, jednoho z členů tlupy, zatčeného na Pelhřimovsku. Kromě Josefa Raška jsou jako další členové zmíněni jeho bratr Antonín a Alžběta Vrbová.⁷⁴ Na další zmínku nemusíme čekat dlouho. Již 29. září 1922 nás noviny informují o tom, že na Pelhřimovsku bylo vypátráno několik doupat, kde byly uschovány nakradené věci. Stopa dále vedla na Pacovsko, konkrétně k místnímu hajnému Janu Rathouskému. I ten přechovával značné množství lupy. Nalezli bychom zde šatstvo, prádlo, látky, dokonce i gramofon. Navíc, doufaje v lepší podmínky po zadržení, vyzradil další přechovávače, tentokrát na Tábořsku a Mladovožicku. Zdálo se, že síť lupičů a přechovávačů zboží se postupně rozkrývá. U hajného Rathouského byl navíc nalezen dopis psaný Josefem Raškem, který byl již tehdy označován jako osoba stojící v čele celé tlupy společně s jeho „*konkubínou*“ Alžbětou Vrbovou. Prozatím však bylo potrestáno jen několik přechovávačů v čele s Rathouským, který jako hajný sloužil přes 20 let, a tak ani autor článku neskrývá zklamání v této dosud zdánlivě důvěryhodné osobě.⁷⁵ Ještě téhož roku, v říjnu 1922 se můžeme dočíst o zatčení nebezpečného lupiče na Tábořsku. Šlo přímo o Josefa Raška. Dozvídáme se, že tomuto Raškovi je 62 let a pochází z Vojkova u Říčan. Společně s ním byla zatčena již dříve zmiňovaná třicetiletá Alžběta Vrbová. Rašek byl dopaden po troufalé krádeži zboží za 10.000 Kč v Miličíně⁷⁶. I s lupem byli četníky dopadeni v lese na rozhraní Tábořska a Sedlčanska. Nalezeno bylo i různorodé zlodějské náčiní, pakliče i zbraně. V tuto chvíli se začíná plně vyjevovat Raškova zločinecká dráha. Rašek v průběhu let užíval různá jména, což zhoršovalo šance na jeho dopadení. Roku 1903 byl kvůli krádežím odsouzen zemským trestním soudem v Praze pod jménem František Janeček na 13 měsíců. Po svém propuštění v prosinci 1904 začal vystupovat jako František Pokorný z Holešovic a pokračoval v loupežích a krádežích. Znovu byl polapen 13. července 1913 a odsouzen na 10 měsíců do těžkého žaláře. Odtud však již 14. října téhož roku uprchl

---

⁷⁴ Banda lupičů – postrach venkovského lidu. *Venkov: orgán České strany agrární*. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 8. 9. 1922, r. 17 (č. 210). Str. 5.

⁷⁵ Vybraná hnízda přechovávačů zlodějů. *Tábor*. Tábor: A. J. Landfras, 29. 9. 1922, r. 56 (č. 40). Str. 2.

⁷⁶ V textu uveden jako Milčín.

a vydal se do jižních Čech. Zde dále loupil a roku 1921 zastřelil četnického strážmistra Ladislava Petru, který se ho pokoušel odvést na stanici.⁷⁷ Tohoto dvašedesátiletého Josefa Raška z Vojkova navíc můžeme navíc ztotožnit s třicetiletým Josefem Raškem, deštníkářem z Vojkova který byl již roku 1891 opakovaně trestán za zločiny.⁷⁸

V okamžiku, kdy by byl odsouzen za úkladnou vraždu a několik loupeží, by mohla historie Josefa Raška a jeho lupičské tlupy končit. Bohužel, výsledek soudu zmíněný není a vzhledem k okolnostem, které ještě budou zmíněny, je rozsudek těžko odhadnutelný. Navíc by nesměla přijít další zmínka o Raškovi již v březnu následujícího roku. Dočítáme se o pokusu tří pachatelů o vyloupení bytu v Zadní Třebáni na Berounsku. Majitel bytu, Karel Zuska, se však v jejich přítomnosti probudil, načež vypukla střelba ze strany pachatelů. Zuska vyběhl probudit sousedy a společně s nimi lupiče pronásledoval. Dva z nich za neutuchající střelby unikli, jeden byl dopaden. Ve vazbě byl pachatel romského původu pomocí daktyloskopie identifikován jako šestadvacetiletý Josef Vrba šestý. Užíval též jména Václav Zahradník, nebo Hofinger (pod tímto jménem byl i zatčen). Vrba byl již dlouho hledán pro své krádeže u Tábora, kde postřelil jednoho z okradených. Ztotožněn byl navíc i s osobou, která v doprovodu dvou dalších pachatelů zastřelila sedmnáctiletého Václava Němce, který se pokoušel lupiče zastavit. Vrba zmínil jména svých dvou spolupachatelů – bratra Hynka Vrby a Josefa Raška. Bratři Vrbové byli bez větších pochyb příbuzní Alžběty Vrbové.⁷⁹ V tento okamžik je vhodné se pozastavit nad lokalitou jednotlivých činů. Zmíněno bylo, že tlupa páchala loupeže na Pelhřimovsku, v okolí Tábora, na Pacovsku, na Berounsku, ale Rašek posílal i dopisy z Brna. Jedná se o až obdivuhodnou vzdálenost, kterou tito zločinci pokrývali. O další tři měsíce později, v červnu 1923 se objevují další hlášené loupeže na Táborsku způsobené šestadvacetiletým Josefem Raškem a Alžbětou Vrbovou, které doprovázel jakýsi „sedmnáctiletý výrostek“. Skutečně se nejedná o překlep, neboť Josef Rašek mladší se vydal ve stopách svého otce. V článku je Rašek označován jako pověstný lupič a postrach jižních Čech.⁸⁰ V této době se také dozvídáme,

---

⁷⁷ Zatčení nebezpečného lupiče na Táborsku. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 13. 10. 1922, r. 62 (č. 281), Str. 3–4.; Dopadená lupičská tlupa. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 3. 10. 1922, r. 62 (č. 271), Str. 4.

⁷⁸ Porota. *Tábor*. Tábor: A. J. Landfras, 27. 5. 1891, r. 28 (č. 21). Str. 3.

⁷⁹ Vrah cikán Josef Vrba šestý zatčen. *Venkov: orgán České strany agrární*. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 29. 3. 1923, r. 18 (č. 73). Str. 6.

⁸⁰ Lupič Josef Rašek a spol. na Táborsku. *Venkov: orgán České strany agrární*. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 22. 6. 1923, r. 18 (č. 143). Str. 5.

že Antonín Rašek, zmíněný jako spolupachatel bratra Josefa Raška, je vzhledem k věku spíše bratr Josefa Raška mladšího. Vyplývá to z článku o pochodu zlodějské tlupy napříč Benešovem. Tato „banda“ se skládala z pětadvacetiletého Antonína Raška, dvacetileté Marie Raškové, Josefa Zikmunda, Václava Červeného, a již tradičně, Alžběty Vrbové. Josef Rašek, který celý pochod vedl, uprchl.⁸¹ Přibližně ve stejné době dochází k sérii velkých krádeží na Říčansku. Zmíněny jsou například krádeže v hodnotě 7.000 Kč ve Škvorci, 11.000 Kč v Ondřejově, 16.450 Kč v Dobročovicích, či 13.544 Kč v Říčanech. Za zmínku stojí rovněž krádež šatstva ve Stříbrné Skalici v hodnotě 400 Kč, neboť v této relativně malé výšce se setkávají hned dva případy zmíněné v této práci. Že je i do těchto krádeží zapojena Raškova tlupa, vyplynulo 5. října 1923 po zadržení Marie a Antonie Zikmundových ve Velkých Popovicích na základě domovní prohlídky a následného nálezu kradených předmětů. Dopadení dalších členů této romské rodiny bylo pouze otázkou času. Čtyřiapadesátiletý František Zikmund a jeho sedmnáctiletá dcera Božena byli nalezeni v Mnichovicích. Zikmundovi se snažili před četníky prchnout do vlaku, avšak byli chyceni i s lupem, o kterém tvrdili, že ho mají od Raška. Zároveň se sami přiznali k dalším krádežím a sdělili četníkům, kde Raška naleznou. Skrýval se u hokynáře Novotného ve Svojeticích společně se dvěma fůrami odcizeného zboží. Další lup byl nalezen ve skrýších po celém okolí. Nalezeny byly i vojenské předměty včetně stanů a zbraní. Kromě Zikmundových a Raška byl zadržen i hokynář Novotný se svou ženou a matkou. Všichni jakékoliv zločiny popřeli a Rašek tvrdil, že jakožto jarmareční obchodník veškeré nalezené věci nakoupil od jakéhosi Růžičky. Nakonec byli všichni kromě matky a manželky hokynáře odsouzeni. Celková škoda krádeží na Říčansku byla vyčíslena na 50.000 Kč. Tisk rovněž poukazuje na to, že krádeže byly uskutečňovány od Uhřetěvesi, přes Říčany až po Tábor. Jednalo se navíc pouze o tuto větev případu, jak již bylo řečeno dříve, celá tlupa jinak zasahovala po téměř celém území Čech. Tou dobou se navíc dochází ke zmatku způsobenému tiskem. Množství autorů začíná zaměňovat Josefa Raška mladšího s jeho otcem, ale i dalšími osobami této

---

⁸¹ Pěkná společnost. *Tábor*. Tábor: A. J. Landfras, 15. 6. 1923, r. 57 (č. 24). Str. 4.

lupičské tlupy. Josefa Raška mladšího tak viní i ze smrti strážmistra Petřů a přičítají mu tresty vykonané jeho otcem i jeho útěk z vězení.⁸²

Ani zde příběh Raškovy tlupy nekončí. Čas od času se v novinách ještě objeví zprávy o dalších loupežích Antonína Raška, ten však už nikdy není označován za vůdce skupiny. V případě se objevují nová jména jako Manina, či Ševčík, ale zároveň zůstávají stará známá jména jako Vrba, či Zikmund. Oblast působení stále zůstává přibližně mezi Uhříněvsi, Říčany a Benešovem. Čas od času se objeví i zmínka o tom, že byl někdo z výše zmíněných opět zadržen, odsouzen a brzy zase propuštěn.⁸³ S postupem času se komplikuje pátrání tím, že pachatelé čím dál častěji užívají falešná jména a Rašek je tak někdy nazýván jako Zikmund. Navzdory tomu, že již bylo tehdy obtížné se v případě orientovat, ještě v roce 1940 se soudy pokoušely vyřešit, jaká vlastně byla hierarchie tlupy a kdo vlastně zavraždil strážmistra Petřů. Pokusy však byly neúspěšné, neboť každý svědek říkal něco jiného a někteří si ani nedávali moc práce se zastíráním toho, že lžou úmyslně. K soudu se dokonce krátce vrátil i teď již čtyřicetiletý Josef Rašek mladší, avšak následně byl ze soudní vazby propuštěn. Celý případ tak končí skoro až hollywoodsky, když je zmíněno, že Rašek se „ztratil v světě širokém“ a není k nalezení. Soudu tak nezbylo nic jiného než své pokusy ukončit a ani po téměř dvaceti letech nebyl vrah strážmistra Petřů potrestán.⁸⁴

3.2.2 *Modus operandi*

Ačkoliv je obtížné plnohodnotně určit celkovou hierarchii tlupy, o způsobech jejího konání máme již informace přesnější. V první řadě je jistě třeba zamyslet se nad tím, jak zvládla tlupa pokrývat tak velké území. Z historie celé tlupy se mi jeví, jako by byla rozdělena na jakési dvě větve. První větví byla ta, kterou bychom mohli nazvat jako jihočeskou, skládající se z Josefa Raška staršího a rodiny Vrbových. Území této části tlupy bylo v okolí Tábořska a zasahovalo až do Benešova. Je možné, že tato větev provozovala i zmiňované loupeže na Pelhřimovsku. Druhou větev, bychom pak mohli označit jako Říčanskou, skládající se

---

⁸² Vypátrání nebezpečné lupičské bandy četnickou stanicí v Popovicích. *Tábor*. Tábor: A. J. Landfras, 19. 10. 1923, r. 57 (č. 42). Str. 1–2.; Velké krádeže na Říčansku. *Venkov: orgán České strany agrární*. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 15. 6. 1924, r. 19 (č. 140). Str. 8.

⁸³ Václav Turyn ve vazbě. *Tábor*. Tábor: A. J. Landfras, 9. 9. 1927, r. 61 (č. 35). Str. 4.; Kronika rodiny Maninů z Kaliště. *Tábor*. Tábor: A. J. Landfras, 20. 10. 1939, r. 73 (č. 39). Str. 3.;

⁸⁴ Zavraždění čet. strážmistra Lad. Petřů před 19 léty. *Tábor*. Tábor: A. J. Landfras, 18. 10. 1940, r. 74 (č. 39). Str. 3–4.

z Josefa Raška mladšího a rodiny Zikmundových. Ta by zasahovala od Uhříněvsi až po Benešov, kde se obě větve stýkaly a případně si vyměňovaly uloupené zboží. Při formulaci tohoto názoru vycházím z toho, že jména Vrbových najdeme většinou v případech odehrávajících se na Tábořsku. Výjimkou je zadržení Josefa Vrby na Berounsku, avšak tento případ je zvláštní sám o sobě, neboť v souvislosti s Berounskem již později není zmiňován žádný případ týkající se této tlupy. Jména Zikmundových bychom naopak našli pouze severně od Benešova. Právě v Benešově se však objevují jak Raškovi, tak Vrbovi a Zikmundovi, jak je zřejmé ze zmiňované zprávy o jejich pochodu městem. Tisk samozřejmě zmiňuje i Raška mladšího v oblasti Tábora, avšak je otázkou, nakolik se jedná o skutečnost a nakolik pouze o omyl autora. Samozřejmě nelze vyloučit ani to, že oba Raškovi vzájemně čas od času navštěvovali své revíry.

Co se týče konkrétních aktivit, ty lze popsat velice jednoduše. Vše započalo vytipováním míst vhodných k loupeži či krádeži. Na tom se podílel například již zmiňovaný hokynář Alois Novotný. Ten rozvážel po okolních vsích okurky a během toho vyhlížel, kde lze krást. Členové tlupy ozbrojení pistolemi se nejčastěji v počtu tří osob vplížili do domů spících obětí. Zde kradli nejčastěji oblečení, nebo peřiny, avšak nepohrdli ani prádelním hrncem, či jinými cennostmi, na které narazili. Proběhlo-li vše bez probuzení okrádaného, lup dále uschovali do skrýší v lesích, nebo u svých spojek mezi běžnými občany. Lup byl poté členy tlupy převážen do větších měst, kde je Rašek, který se oficiálně živil jako jarmareční obchodník, prodával.⁸⁵ Mezi zvláštními aktivitami Raškovy tlupy vyčnívá něco, co bychom dnes s nadsázkou snad mohli označit jako zločinecký marketing. Na tom se samozřejmě podílely i noviny, které neustále zaměřovaly Josefa Raška mladšího a staršího a tím pádem to vypadalo, jako by snad byl Josef Rašek všudypřítomný a část místních obyvatel se obávala, že pokud budou mluvit, stihne je od tlupy trest. Mezi historkami, které se o Raškovi šířily, a které i potvrzoval u soudu (jen těžko lze posoudit, nakolik mluvil pravdu) bychom našli, že měl ukryté takové bohatství, že by si mohl žít jako kníže, nebo že jednou u Kolovrat skočil na střechu jedoucího vlaku, aby uprchl četníkům. Za zcela nejoriginálnější ovšem

---

⁸⁵ Vypátrání nebezpečné lupičské bandy četnickou stanicí v Popovicích. *Tábor*. r. 57 (č. 42). Str. 1–2.; Velké krádeže na Říčansku. *Venkov: orgán České strany agrární*. r. 19 (č. 140). Str. 8.; Dopadená lupičská banda. *Venkov: orgán České strany agrární*. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 12. 10. 1923, r. 18 (č. 238). Str. 4.

považují historiku o tom, jak se během toho, co po něm probíhalo pátrání, vloupal do bytu jednoho z četníků a ukradl vše, včetně salámu a švestkových knedlíků ze spíže. Pecky z knedlíků poté naskládal zpátky na talíř, který vrátil do spíže, a odešel.⁸⁶

3.2.3 Presentování případu tiskem

Josefu Raškovi a jeho tlupě bylo v tisku věnováno mnoho prostoru, jak konec konců ukazuje fakt, že lze pouze za využití novin vylíčit celou historii tlupy. Poměrně nepřekvapivě se tlupě nejvíce věnoval deník *Tábor*, neboť šlo ze značné části o lokální téma. Na rozdíl od většiny ostatních deníků zde byl alespoň zpočátku rozlišován Josef Rašek starší a Josef Rašek mladší.⁸⁷ Za zmínku stojí i to, jakým způsobem byla tlupa prezentována v *Národních listech*. Zde jsou Raškovy činy navzdory zmíncekám o loupežích, loupežné vraždě⁸⁸ a hrozbách žhářstvím označeny za „*Kus zlodějské romantiky*.“ Není překvapivé, že nejvíce jsou zde zmiňovány skutky jako snědení švestkových knedlíků četníkům, nebo běh po střeše vlaku, neboť šlo jistě o čtenářsky velmi vděčné historiky a pátrání po tom, zda jsou pravdivé, bylo v tomto případě až druhořadé. Raškův úprk po střeše rychlíku je přirovnáván k trikům známým z westernů.⁸⁹

3.3 Moderní podvodník Vilém Popper

Československý právní řád definuje podvod velice jasně jako čin, při němž někdo úmyslně „*lstivým předstíráním nebo jednáním jiného uvede v omyl*“ nebo „*užije omylu nebo nevědomosti jiného*“. Cílem podvodu je samozřejmě získání nějaké výhody pro sebe nebo někoho jiného. Zákoník dále zmiňuje okolnosti, za kterých se stane podvod zločinem. K tomu dochází buď z povahy skutku, nebo při vzniku větší škody. Podvod z povahy skutku je především křivá přísaha, či křivé svědectví. V tomto případě podvod nepřestává být zločinem, ani po odvolání. Za větší byla škoda považována, pokud činila více než 200 Kč. Zvláštním typem podvodu bylo způsobení podvodného úpadku.⁹⁰

⁸⁶ Kus zlodějské romantiky. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 15. 6. 1924, r. 64 (č. 164). Str. 5.

⁸⁷ Vybraná hnízda přechovávačů zlodějů. *Tábor*. r. 56 (č. 40). Str. 2.

⁸⁸ Ta je v tuto chvíli přičítána Raškovi staršímu.

⁸⁹ Kus zlodějské romantiky. *Národní listy*. r. 64 (č. 164). Str. 5.

⁹⁰ KALLAB, Jaroslav a Vilém HERRNRITT. *Trestní zákony československé platné v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Československý Kompas, 1923. Str. 145–158.

Jistě nelze zapírat, že na úspěšnou „kariéru“ podvodníka je vyžadován jistý intelekt a zároveň je třeba pro efektivní podvody „držet krok s dobou.“ Těmito schopnostmi nepochybně oplýval i Vilém Popper, neboť je například známo, že dobře ovládal jazyky. I uskutečnění jeho plánů vyžadovalo určitou vynalézavost. Poprvé se můžeme o Vilému Popperovi dočíst z jeho inzerátu v deníku *Nová doba*, kdy jakožto učitel řeči nabízí výuku Němčiny, Angličtiny a Francouzštiny. Na tom by nebylo nic špatného, pokud by inzerát rovněž nezmiňoval, že Popper je bývalý soudní tlumočník v Londýně. O tom však neexistují žádné důkazy, přičemž se dá předpokládat, že pokud by skutečně někdy takové povolání vykonával, bylo by to zmíněno v některém ze soudních spisů. Popper očividně zjistil, že výuka jazyků pro něj nebude to pravé, a tak se ke konci roku 1919 rozhodl vydat do Ameriky.⁹¹

Právě roku 1919 se přes Ameriku vraceli do Československa ruští legionáři a Popper pravděpodobně postřehl, že se mezi Američany těší poměrně velké oblíbenosti. A tak se rozhodl sehnat si uniformu, trochu ji poupravit a vydávat se za jednoho z nich. Popper si však pravděpodobně chtěl svůj plán ještě pojistit. Je-li modlou dnešních podvodníků slavný herec, v poválečné Americe to byl bezpochyby evropský šlechtic. To, že by spousta bohatých Američanů ráda obohatila svůj rod o modrou krev, vycítil i Popper a rozhodl se vydávat i za šlechtice. Nezdráhal se sáhnout rovnou do těch nejvyšších kruhů – vydával se totiž za bratra Františka Ferdinanda d'Este. V prosinci 1919 se mu následně v New Yorku povedlo přesvědčit jednoho ze svých krajanů, Jana Pokorného, aby se ho s rodinou na nějakou dobu ujali. V roli válečného veterána zde vyprávěl hrdinské historiky a dokonce měl tvrdit, že byl kdysi poslancem. Zároveň naznačoval, že ho v Československu čeká majetek v hodnotě několika milionů, který mu chtějí určité osoby odejmout, čemuž jde zabránit pouze soudem. Pokorný těmto výmyslům uvěřil a půjčil mu peníze na advokáta. Poté se Popper vydal na Floridu pod záminkou návštěvy právníka. Zde natrefil na další oběť, kterou byl plantážník Septimus Harrison. I ten podlehl jeho kouzlu. Dále však zůstával Popper pomocí telegrafu v kontaktu s Pokorným, ze kterého lákal další peníze na údajný soud. Někdy v této době přidal ke smyšleným podrobnostem o sobě ještě to, že býval redaktorem

---

⁹¹ *Nová doba: Orgán lidu pracujícího*. Plzeň: František Unger, 9. 6. 1917, r. 23 (č. 134). Str. 4.; SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *Vilém Popper, bývalý žurnalista – stíhán na návrh septima Harrisona z Floridy pro podvod* – sg. Vr X 12491/20.

deníku *Nové Slovo*. Pokud měl zrovna nějaké peníze, investoval je do budování vztahu s dcerou Septima Harrisona Dorotou. S tou se nakonec i oženil a společně se zbytkem rodiny Harrisonových odjel do Prahy.⁹²

Zde se však postupně začal celý Popperův plán hroutit. Harrison, který v tuto chvíli již měl o manželovi své dcery pochybnosti, kvůli jeho nestabilním příjmům, se rozhodl nechat ocenit u zlatníka náhrdelník, který od Poppera obdržela jeho dcera a který měl stát několik set tisíc korun. Ukázalo se, že veškeré drahokamy jsou vyrobeny ze skla a celý šperk tak má hodnotu maximálně 2000 Kč. K tomu ještě Popper Harrisonovi dlužil 5200 dolarů. V tomto čase navíc onemocněla Dorota Popperová, a jak vyplývá z výpovědi jejího otce, původcem nemoci měl podle lékařské prohlídky být právě Vilém Popper. O jakou nemoc se jednalo, však Harrison nezmínil. V tuto chvíli se rozhodl řešit celou věc soudně. K obžalobě, kromě svého svědectví, připojil i fotografii Poppera v uniformě, pomocí které se vydával za generála legií (viz příloha 10). O Viléma Poppera se nejdříve na základě fotografie začala zajímat vojenská policie, avšak když zjistila, že není vojákem, předala ho pražskému bezpečnostnímu oddělení. Mohlo by se zdát, že výpověď oběti a fotografie v očividně podvodné uniformě by mohly sloužit jako nezvratné důkazy, ale Popper si zprvu poradil i s těmito problémy. Zcela suverénně tvrdil, že nikdy neřikal, že by byl legionářem a ani se nevydával za bratra Františka Ferdinanda d'Este. Dále ve své výpovědi uváděl, že Harrisonovi rozhodně nedluží 5200 dolarů, neboť naopak Popper, dle svých slov, sám platil 9000 dolarů za cestu celé rodiny.⁹³ Navíc se bránil tím, že celou rodinu obdaroval po příjezdu do Prahy drahým šatstvem a prádlem. Následně se vyjádřil i k náhrdelníku s falešnými drahokamy. Dle jeho tvrzení šperk koupil na burze v New Yorku za 400.000 dolarů⁹⁴ a byl tedy sám podveden. Newyorská burza měla rovněž sloužit jako zdroj jeho financí, k čemuž zároveň uvádí, že dokázat toto tvrzení mohou pouze svědkové, kteří jsou v New Yorku. Nakonec se vyjádřil i ke své fotografii v uniformě. Ve své výpovědi se

---

⁹² SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *Vilém Popper...* – sg, Vr X 12491/20.; Falešný arcivévoda Vilém Popper před soudem. *Nová doba: Orgán lidu pracujícího*. Plzeň: František Unger, 17. 12. 1921, r. 27 (č. 346). Str. 2.

⁹³ Harrison cestoval s manželkou, starší dcerou Dorotou (Popperovou manželkou) a nejmenovanou mladší dcerou.

⁹⁴ V přepočtu na dnešní cenu by se tedy jednalo o více než 6 milionů dolarů, tedy přes 131 milionů korun českých. *Inflation from 1920 to 2023 Official data* [online]. Dostupné z: <https://www.officialdata.org/us/inflation/1920?amount=400000>. Citováno dne 1. 7. 2023.

obhajuje tím, že ve skutečnosti jde o námořní uniformu společnosti Cunard Steamer,⁹⁵ čímž zdůvodňuje nápis „CS“ na čepici. Zároveň doznává, že si neoprávněně uniformu dozdobil Řádem čestné legie a Francouzským válečným křížem. Jejich původ však neuvádí. Třetí vyznamenání označuje jako medaili, kterou obdržel za záchranu dítěte v Southamptonu roku 1911. Ani zde se neštití lži, neboť ona medaile je zcela zjevně Francouzskou vojenskou medailí (*Médaille militaire*).⁹⁶ Uvádí též, že takto upravenou uniformu na sobě měl pouze jednou a nijak nereaguje na to, že zrovna z tohoto jediného oblečení vznikla fotka. Nijak ale nereflektuje hodnosti, které můžeme vidět na jeho uniformě. Ty jsou zajímavé tím, že hodnost na levé ruce neodpovídá hodnosti na ruce pravé a zároveň ani podplukovníkým hvězdám, které můžeme vidět na jeho ramenech. Hodnost na levé ruce navíc, pokud je mi známo, vůbec neexistuje. Popperovo vysvětlení očividně prozatím vyšetřovatelům stačilo, a tak byl zprvu propuštěn a případ byl 18. 9. 1920 odložen. K soudu se tak vrátil až po svém zásadním pochybení, když během dalších podvodů tvrdil, že je milionář a vypůjčil si od pražského taxikáře Františka Hlinky 3000 Kč a zároveň užíval bezplatně jeho vůz. Protože však nemínil své závazky po deseti dnech vyrovnat, chtěl odjet za Prahu a ztratit se. Byl však zatčen a vrátil se k trestnímu soudu, kde byl odsouzen na 2 roky. Zde by se dalo skončit, pokud bychom vycházeli pouze ze spisu dohledatelného ve státním oblastním archivu v Praze, avšak v pozdějších letech se ještě objevily další Popperovy podvody, o kterých nás informoval tisk.⁹⁷

Roku 1925 například Popper ošálil několik lidí v Mariánských lázních, které přesvědčil o tom, že potřebuje peníze na advokáta kvůli svému rozvodu s manželkou, dcerou amerického milionáře. Zároveň jim slíbil, že peníze vrátí i s vysokými úroky, až soud

---

⁹⁵ Název je v protokolu chybně zapsán jako „*Counard Steemer*“. Společnost se však této době nazývala Cunard Steamship Company.; SUTTON, Philip. Maury and the Menu: a Brief History of the Cunard Steamship Company. *The New York Public Library* [online]. New York, 30. 6. 2011. Dostupné z: <https://www.nypl.org/blog/2011/06/30/maury-menu-brief-history-cunard-steamship-company>. Citováno dne: 1. 7. 2023.

⁹⁶ Francouzská vojenská medaile – MÉDAILLE MILITAIRE. *Vojenský historický ústav Praha* [online]. Dostupné z: <https://www.vhu.cz/exhibit/francouzska-vojenska-medaile-medaille-militaire/>. Citováno dne: 1. 7. 2023.

⁹⁷ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *Vilém Popper... – sg*. Vr X 12491/20.; Falešný arcivévoda Vilém Popper před soudem. *Nová doba: Orgán lidu pracujících*. r. 27 (č. 346). Str. 2.; *Tribuna*. 21. 3. 1921, r. 3 (č. 68). Str. 2.

vyhraje. Nakonec však byl zatčen a souzen u okresního soudu v Mariánských lázních.⁹⁸ Jeho posledním větším podvodem, o kterém se zmiňuje tisk, bylo vylákání peněz na řeznickém mistru v Praze. Popper opět využil své minulosti a řezníka přesvědčil o tom, že se rozvádí s americkou manželkou a od jejího otce Harrisona za to dostane 600.000 dolarů, pokud na rozvod přistoupí. Od řezníka si vypůjčil neznámý obnos, který mu měl vrátit, až obdrží peníze od Harrisona. Poté se vydal do Chebu, kde vrchního opět ošálil vypravováním o amerických penězích a uspořádal obří pitku. Protože mu však peníze nevystačily a číšník na další Popperovy výmluvy odmítal přistoupit, bylo učiněno oznámení na policii. Popper byl policií nalezen v kůlně nedalekého hotelu, kde bydlel.⁹⁹ Dalo by se tak na základě těchto dvou případů říci, že pokud na Američany fungovaly historky o evropských šlechticích, na Čechoslováky měly podobný efekt historky o bohatých Američanech.

3.3.1 Prezentování případu tiskem

O případu napsalo hned několik deníků. Například *Venkov* nebo *Tribuna* informovaly poměrně nestranně¹⁰⁰, ale výrazně zajímavější je způsob jakým informovala *Nová doba*. Ta měla v celém případě jakýsi osobní zájem, neboť Popper sám sebe prezentoval jako jejich redaktora a byl v tomto kontextu zmiňován i u soudu. Jejich čtenářům tak bylo poskytnuto zdaleka největší množství informací. Ty však byly očividně zabarveny odporem k Popperovi, neboť zde můžeme nalézt formulace jako „*nepatrný nevhledný človíček, za války s úspěchem používající všech možných úskoků své rassy, aby nemusel vojancit, figurka, která byla tam, kde se objevila, trpěna, leč nikde ne vítána, nebo dokonce ctěna pro svou prázdnotu duševní...*“. Zároveň *Nová doba* získala z neznámého zdroje informace i Popperově minulosti, včetně jeho známostí, ze kterých též vylákal peníze. Noviny se od něj snaží distancovat tvrzením, že jediný jeho kontakt s *Novou dobou* bylo již zmíněné psaní inzerátů. Dále uvádí, že v roce 1918 byl sociálním demokratem Jaroslavem Andrlíkem, přiveden do spolkového domu v Plzni, kde byl pro své stálé vyzvídání považován za policejního špicla a dle toho s ním bylo i jednáno. Sám Andrlík byl později vyloučen „*pro*

⁹⁸ Podvodník Vilém Popper z Bechyně opět zatčen. *Venkov: orgán České strany agrární*. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 23. 9. 1925, r. 20 (č. 222). Str. 7.

⁹⁹ Arcivévoda Popper opět na scéně. Z učitele řečí arcivévoda, poslanec, redaktor, milionář – ale vždycky podvodník. *Nová doba: Orgán lidu pracujícího*. Plzeň: František Unger, 30. 6. 1928, r. 34 (č. 180). Str. 2.

¹⁰⁰ Podvodník Vilém Popper z Bechyně opět zatčen. *Venkov: orgán České strany agrární*. r. 20 (č. 222). Str. 7.; *Tribuna*. r. 3 (č. 68). Str. 2.

zpronevěru dělnických peněz“.¹⁰¹ Zcela odlišný způsob prezentace případu zvolilo *Rudé právo*. Zde je Popper označován jako šprýmovný taškář, který napálil „pár Američanů-monarchistů“. Autor se nesnaží skrývat své pobavení nad Popperovými činy a zároveň se pohoršuje nad neinformovaností o vzniku republiky ve světě. Dále se zmiňuje o věci, kterou dle vlastních slov považuje za velmi vážnou. Jedná se o to, že roku 1921 Československo stále nezvládlo americkému velvyslanectví dotazujícím se na Popperovu identitu poskytnout informace o tom, kdo je vlastně současným majitelem Konopiště a dle autora tak hrozí jeho návrat do rukou Habsburků.¹⁰²

3.4 Vražda hajného Václava Houžvičky

Tento případ má oproti ostatním zmíněným jednu zvláštnost. K samotnému činu totiž došlo ještě několik měsíců před vznikem republiky. Protože však bylo vyšetřování definitivně ukončeno po více než sedmi letech, rozhodl jsem se ho zařadit. Na případu lze rovněž ilustrovat různé strasti, se kterými se rodící republika musela potýkat.

K události došlo ve vesnici Stříbrná Skalice nedaleko Prahy v květnu 1918. Situace obyvatelstva se tou dobou stále zhoršovala. Potraviny byly vydávány na přiděl, muži odcházeli do vojenské služby, hospodáři museli dát k dispozici svoje plodiny a koně. Jako by však nestačil odchod mužů, situaci zhoršovali i ti, co se vraceli ve formě dezertérů neboli takzvaných *zelených kádrů*. Ti se skrývali v místních lesích, využívali svého střeleckého výcviku a stávali se často pytláky.¹⁰³

Právě pytláci hrají v tomto případě hlavní roli. Pro popsání toho, jak vlastně činnost místních pytláků probíhala, budu čerpat z výpovědi Josefa Hačekého, který byl několik měsíců před událostí pozván doktorem Josefem Fořtem na hon do Stříbrné Skalice. Na smluvené místo Hačeký dorazil kolem 8:30 ráno. Po chvilce přešlapování v chladu zahlédl přibližně 400 metrů od sebe muže v plášti, jaký nosili ruští zajatci.¹⁰⁴ Nedaleko zahlédl ještě další čtyři muže. Všichni dle jeho popisu měli ošuntělé kabáty, přesto však zamířil k nim. Aby na sebe upozornil, vystřelil do vzduchu. V tu chvíli se muži otočili jeho směrem a namířili na něj své

---

¹⁰¹ Falešný arcivévoda Vilém Popper před soudem. *Nová doba: Orgán lidu pracujícího*. r. 27 (č. 346). Str. 2.

¹⁰² Dlužil se na Hradčany. *Rudé právo: orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické*. V Praze: [s.n.], 24. 9. 1921, r. 2 (č. 217). Str. 3.

¹⁰³ KNEIDL, Pravoslav. *Stříbrná Skalice: z minulosti i přítomnosti*. Stříbrná Skalice: MNV, 1986. Str. 25–30.

¹⁰⁴ Tábor ruských zajatců se nacházel v nedalekých Pyskočelích.

pušky. Hačeký popisuje, že měli začerněné obličej a nalepené falešné vousy. Pytláci během neustálého míření začali ustupovat do lesa. Když později Hačeký vyprávěl příhodu skupině Dr. Fořta, setkal se s několika lidmi, kteří měli s pytláky podobné zkušenosti.¹⁰⁵

Pravděpodobně nejznámějším místním pytlákem byl František Zídek pocházející z Kostelních Střimelic. To, že byl pytlákem, bylo prakticky veřejným tajemstvím. Za pytláctví byl poprvé trestán už v roce 1898 vězením na 24 hodin, podruhé v roce 1900 vězením na šest dnů, znovu o 2 roky později vězením na tři dny a opět roku 1906, kdy byl poslán do vězení na 3 týdny. Roku 1908 byl odsouzen zatím na nejdelší dobu, 8 měsíců, po tom, co vyhrožoval hajnému zastřelením.¹⁰⁶

Pytláci lovíli v lese mezi Stříbrnou Skalicí a Vlkančicemi. Zde se nacházely dva revíry – obecní a lichtenštejnský. Právě revír lichtenštejnský byl hlídán budoucí obětí pytláků, hajným Václavem Houžvičkou. Kromě lovu zvěře pytláci kradli i dřevo. Velice zajímavé svědectví o činnosti pytláků nám přináší skalický krejčí Augustin Vedral. Z Vedralova svědectví se dozvídáme o tom, jak Zídka potkal v mlýně Propast. Zde se od mlynáře dozvěděl o Zídkově přezdívce „Marjánka“. Od něj získal později i další informace. Jednou Vedral, jakožto člověk, který se staral o včely mlynáře Šaldy, vyrazil do včelína a našel tam ukrytého zajíce. Vedral to šel mlynáři oznámit a zjistil od něj, že zajíce ukryl Marjánka. Když šel za mlynářem později, viděl u něj ve světnici zastřelenou lišku. Mlynář Vedralovi tvrdil, že lišku dostal od hajného. Vedral se na situaci s liškou šel zeptat přímo hajného. Od něj se dozvěděl, že mlynáři nic nedal a že pravděpodobně pochází od Marjánky. Od jiného hajného se pak doslechl, že Zídek výměnou za lišku dostal 25 kg mouky. Vedral dále popisoval, že viděl, jak ve mlýně balili srnku do ruksaku a během toho se mlynář smál, jací jsou ve Skalici pytláci. Vedral Zídka považoval za nebezpečného a po vraždě hajného Houžvičky na něj četníky okamžitě upozornil.¹⁰⁷ V květnu 1918 byl Zídek stále v armádě u vozatajského pluku ve Vršovicích. Kvůli tomu, že měl šest dětí, byl však osvobozen od nástupu na frontu. Konkrétně 5. května, v den vraždy Václava Houžvičky byl doma

---

¹⁰⁵ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *František Zídek, domkář z Kostelních Střimelic - stíhán pro úkladnou vraždu* - sg. Vr III 3890/23. Svědecká výpověď Josefa Hačekého

¹⁰⁶ Tamtéž. Výpis předchozích trestů Františka Zídka; Pytlácká vražda. *Tribuna*. 29. 11. 1923, r. 6 (č. 273). Str. 5.

¹⁰⁷ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *František Zídek... - sg.* Vr III 3890/23. Svědecká výpověď Augustina Vedrala.

v Kostelních Střimelicích na dovolené. Oficiálním důvodem mělo být to, že se mu doma telila kráva.¹⁰⁸

3.4.1 Události v den vraždy

Čtvrtého května kolem šesté hodiny odpolední si hajný Václav Houžvička všiml, že došlo ke krádeži dřeva z jeho revíru. Nedaleko našel koleje od vozu. Houžvička došel pro Růženu Šustovou, která na nedalekém poli u Vlkančic zaháněla dobytek, postěžoval si jí na krádež a požádal ji, aby s ním šla druhý den jako svědek, neboť se hodlá vydat po stopách zlodějů. Přibližně o tři hodiny později zahlédla Šustová dělnici Růženu Svobodovou a ruského zajatce Konstantina Osnieckého, jak jedou s vozem pro dřevo. Znovu je slyšela jet s vozem kolem jedenácté hodiny. Druhý den, 5. května, po čtvrté hodině ráno se sešli hajný Houžvička se Šustovou u lesa „na Babě“. Oba se vydali po kolejích směrem do lesa. V lese spatřili skupinu pytláků, která mizí do mlází. Šustová byla schopná rozpoznat Františka Zídka, zámečníka Josefa Holuba, jeho švagra, radvanického učitele Jindřicha Snížka, ruského zajatce „Velkého“ Konstantina Osnieckého, dělnici Růženu Svobodovou a muže ve žlutých kamaších známého pouze jako „Uhříněvák“. Svobodová byla vyzbrojena revolverem, zbytek pytláků puškami. Šustová Houžvičkovi domlouvala, ať již dále nepokračuje, že dříví jako vždy najde v Pyskočelském dvoře. Hajný však trval na tom, že půjde dále. Sestupující po stezce hlouběji do lesa, spatřili další místo, kde bylo zcizeno dříví. Pytláci Houžvičku zahlédli, Šustovou však nikoliv. Zatímco Houžvička obhlížel škody, vydala se skupina pytláků k nedaleké křižovatce a rozestoupili se v kruh. Hajný došel ke křižovatce. „Stůj, co tu děláte, co tu chcete – kde mám to dříví?“ měl prohlásit. Tu náhle byla vypálena rána z pušky. Kdo střílel, však Šustová neviděla. Poté padla rána druhá a třetí – Houžvičkova a Zídkova. Šustová se domnívala, že Houžvička střílel varovně do vzduchu, avšak podle znalců došlo k téměř současným výstřelům Zídka a Houžvičky. Zasažení byli na téměř stejných místech. Zídek pouze lehce, Houžvička však smrtelně. Další rána pocházela od zraněného Houžvičky a vznikla pravděpodobně už jen samovolně. Poslední rána byla vystřelena tajemným „Uhříněvákem“. Houžvička se začal potácet, klesl na kolena a pokoušel se ještě chvíli lézt dále. „*Ježiš Marja!*“ zvolal prý Zídek. Během toho muž z Uhříněvsi a Rus „Velký“ Konstantin dle svědectví Šustové tloukli Houžvičku holemi.

---

¹⁰⁸ Tamtéž. Protokol průvodního líčení.

Hajný se prý z posledních sil ještě omlouval a prosil pytláky, aby ho nechali jít a odpustili mu. Šustová líčí i následný dialog pytláků. „*Jen ho doražte, ať má jednou dost*“ prohlásila prý Svobodová. Na to měl učitel Snížek reagovat slovy „*Žádný tu není, žádný to neviděl, lidé budou myslet, že si to udělal sám.*“ Šustová poté strachy utekla z lesa pryč ke svému dobytku. Několik chvil po vraždě prý viděla Zídka, jak běží přes pole k takzvané Hradčanské rokli a obléká si kabát. Viděla také Konstantina Osnieckého pospíchajícího do Pyskočel. V celém tomto svědectví Růženy Šustové se však skrývá jeden vcelku podstatný problém. Poprvé ho veřejně pronesla až o pět let později roku 1923. Důvodem jejího mlčení měl být primárně strach o vlastní život. Čtrnáct dní po vraždě měla za Šustovou dojít Svobodová a vyhrožovat jí uškrcením a vypálením, pokud promluví. Během toho ji škrtila a následně vytloukla tři tabulky z okna. Druhým důvodem jejího mlčení má být to, že ji četník odbyl, když za ním se svým svědectvím přišla.¹⁰⁹

3.4.2 První fáze vyšetřování

Vyšetřování případu bychom mohli rozdělit do tří fází. První z nich začíná v den vraždy. Houzvičkovo tělo bylo nalezeno dvě hodiny po vraždě. Na místě činu se začali shromažďovat obyvatelé Stříbrné Skalice. Mezi nimi byl i již zmíněný krejčí Vedral, který četníky nabádal k tomu, ať jdou zkontrolovat Zídka. Četníci na to nepřistoupili s tvrzením, že jde o falešnou stopu a zároveň nechali poslat do Sázavy pro psovoda. Četníci chtěli poslat do Sázavy pro psovoda jednoho z přihlížejících vesničanů. Volba padla na Růženu Svobodovou. Ta se prý rozetřásla a odmítala pro psovoda Schwarze dojít s odůvodněním, že není doma, neboť zrovna navštěvuje svou sestru, majitelku skláren Evženu Kavalierovou.¹¹⁰ S ní se však až do roku 1919 nebavil kvůli sporu, který spolu sourozenci vedli. Pro Schwarze tak nakonec byl vyslán někdo jiný. Poté co byl i se psem Rolfem přiveden ke šlépějím na místo činu, vyrazil po stopách směrem k žitnému poli a dále až k zadnímu vchodu do Pyskočelského dvora. Na přítomnost psa zde měl jeden z ruských zajatců reagovat slovy: „*Zabte toho slidilu, zabte ten pes!*“. Muž byl identifikován jako „Malý“ Konstantin Andreadis, avšak tehdy mu nebylo věnováno mnoho pozornosti. Pes

---

¹⁰⁹ Tamtéž. Svědecká výpověď Růženy Šustové.

¹¹⁰ Tamtéž. Svědecká výpověď Jana Nepraše.

pokračoval dále až k sýpce, do které se začal dobývat. V tu chvíli přišla manželka správce dvora Regina Steindlerová a vstup četníkům zakázala. Ti poslechli a ze dvora odešli.¹¹¹

Vztah Reginy Steindlerové a jejího manžela Jaroslava Steindlera k celému případu není zcela zjevný. Dle výpovědí svědků (poté i podle jejich vlastního doznání) se ukázalo, že nejen věděli o krádežích dřeva prováděných Růženu Svobodovou a Velkým“ Konstantinem Osnieckým, ale dokonce od nich dřevo sami kupovali. Steindlerová navíc četníku Mrázovi, který hlídal tělo Houžvičky, v noci posílala uzeniny a víno, neboli poměrně nákladné zboží. Rovněž nechala v novinách otisknout oznámení, že v případě figuruje pouze jako svědkyně, nikoliv jako podezřelá.¹¹² Za zmínku stojí i to, že se se svým manželem později rozvedla a vzala si již dříve zmíněného „Malého“ Konstantina Andreadise.¹¹³

Vyšetřování pokračovalo druhého dne. Znovu byl požádán Schwarz, aby přišel se psem Rolfem. Pes byl opět zaveden ke šlépějím, vydal se však po jiné stopě než předchozí den. Nejdříve našel dvě rýhy od podpatků, způsobené odtažením Houžvičkova těla pytláky. Poté se vydal přes lávku, kolem hájovny a opět zadním vchodem do Pyskočelského dvora k sýpce. Dle Schwarzova svědectví se zde tehdy nacházela Růžena Svobodová a prohlásila „*Zabte toho psa!*“ Pes poté utíkal do obývacích místností Steindlerových, nic zde však nevypátral. Pes Rolf byl později otráven dva měsíce po obnovení vyšetřování v roce 1923 neznámým pachatelem.¹¹⁴

Četníci nakonec přistoupili na prohlídku Zídkova domu. V kamnech, v popelu našli ohořelé kosti, které byly odhadovány na pozůstatky upytlačeného zajíce a zbytky oblečení. Byly též nalezeny kusy sekaného olova shodné s těmi, kterými byl zasažen Houžvička.¹¹⁵ V domě však nenalezli samotného Zídka, a tak se za ním vydali do vojenské posádkové nemocnice ve Vršovicích, kde měl tou dobou ležet kvůli postřelení. Svůj stav zdůvodňoval útokem, který na něj měl být spáchán 6. května v Senohrabech. Poranění levé strany těla však nasvědčovalo tomu, že by zranění mohlo vzniknout ve střeleckém postavení, které zaujmul

---

¹¹¹ Tamtéž. Svědecká výpověď Richarda Schwarze.

¹¹² Tamtéž. Svědecká výpověď Reginy Andreadisové.; Tamtéž. Svědecká výpověď Jaroslava Steindlera.

¹¹³ Nové přelíčení o vraždě hajného Houžvičky. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 29. 11. 1923, r. 63 (č. 279). Str. 2.

¹¹⁴ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *František Zidek...* - sg. Vr III 3890/23. Svědecká výpověď Richarda Schwarze.

¹¹⁵ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *František Zidek...* - sg. Vr III 3890/23. Protokol o místním ohledání.

vůči Houžvičkovi. Že byl celý útok na Zídka pouze fingovaný, potvrdili i svědkové bratři Krejčí. Na jejich svědectví se Zídek původně spoléhal, avšak ti přiznali, že neslyšeli během útoku žádné hvízdání broků. Přestože by se snad mohlo zdát, že většina důkazů a výpovědí svědčila proti Zídkovi, byl rozsudkem divizního soudu z 13. 6. 1919 osvobozen. Jedním z důvodů byla i poměrně záhadná a náhlá ztráta důkazů, mezi kterými byly obkreslené stopy vojenských bot a sekané olovo. Zdali toto laxní zacházení s důkazy mohlo souviset s mírným postupováním ministerstva vnitra, zmíněným v úvodu části věnující se bezpečnostním složkám jest otázkou. O tom, v jakém duchu se nesl tento podivuhodný soudní proces, nám každopádně mnoho opět prozradí svědectví Augustina Vedrala: „*To nebyl žádný soud. Bylo tam nakouřeno, zdálo se mi, že jsou i opilí, ani se skorem na nic neptali a dávali mi k podpisu nějaký německý protokol.*“¹¹⁶

3.4.3 Druhá fáze vyšetřování

Tímto však celý případ ještě neskončil. Možná by se dalo i říci, že nejvýznamnější část vyšetřování i celého procesu měla teprve přijít. V únoru 1923 do Stříbrné Skalice přišel nový strážmistr Eduard Smola. Ten se při jedné z pochůzek dozvěděl o vraždě hajného Houžvičky a rozhodl se obrátit na několik tehdejších svědků. Z vylíčených událostí měl dojem, že vyšetřování nebylo vedeno správně. Skalický strážmistr Král mu pak ještě zmínil, že vlastní anonymní dopis z roku 1919 týkající se případu. V dopise bylo zmíněno, že Steindlera stálo mnoho peněz, aby z vyšetřování vraždy nakonec nic nebylo, a že se k vraždě doznává Růžena Svobodová, která měla ukrást zbraň hajnému Krejčáčkovi. Nález dopisu zavedl Smolovi důvod k zahájení nového vyšetřování. Nejprve se dozvěděl o přítomnosti Svobodové u Houžvičkova těla a o jejím podivném chování. Poté strážmistr Král pojal podezření, že anonymní dopis by mohl pocházet od Růženy Šustové. Ta sice autorství dopisu popřela, avšak prozradila jim, že na dvoře u Steindlerů bylo často dost zvěřiny. Také zmínila, že v den vraždy se doma u Růženy Svobodové hodovalo. Od šafáře Haška se pak navíc dozvěděli, že Steindler o vraždě věděl již ve chvíli, kdy ho v poledne, v den vraždy, doprovázel na dráhu. Dne 5. května 1923 se strážmistři Smola a Král opět vypravili za Růženu Šustovou. Ta se nejdříve ptala, zda konečně již zatknuli Růženu

---

¹¹⁶ Tamtéž. Svědecká výpověď Augustina Vedrala.

Svobodovou. Poté jim poprvé vylíčila své svědectví. Tím se v případě kromě Zídka objevili noví podezřelí.¹¹⁷

Prvním z nich byla již několikrát zmíněná Růžena Svobodová, deputátní dělnice zaměstnaná v Pyskočelském dvoře u Jaroslava Steindlera, v tehdejších novinách popisovaná jako „velká, silná, téměř mužatka [...] chodila i sama po lesích vyzbrojená revolverem.“¹¹⁸ Dalším podezřelým byl Josef Holub, zámečnický, v době vraždy pouze sedmnáctiletý. Bylo o něm známo, že je pytlákem a již dříve byl trestán za krádež. Svědectví Šustové jako dalšího podezřelého zmiňovalo Holubova švagra, Jindřicha Snížka. Pokud můžeme říci, že dosud zmínění podezřelí odpovídají svým postavením a věkem nejčastějším typům souzených v trestní statistice zmíněné v dřívější kapitole, Snížek se svým povoláním učitelem vymykal. Zde však zvláštnosti o Snížkovi nekončí. V roce 1917 se vrátil z vojny kvůli tuberkulóze. Tou také zdůvodňoval své výlety do přírody a nový koníček ve formě lovu zvěře.¹¹⁹ Později se Snížek věnoval psaní knih, převážně s pytláckou tematikou. Mimo to však napsal roku 1940 i autobiografický román „*Můj druhý život*“ ve kterém stále trvá na své nevině.¹²⁰ Neznámou osobou prozatím zůstal „Uhříněvák ve žlutých kamaších“ spatřený na místě činu. Posledním z nových podezřelých pak byl ruský zajatec „Velký“ Konstantin Osniecky. Ten se po válce vrátil do zpět do vlasti a tudíž jeho vyšetřování, ba dokonce zadržení nepřípadalo v úvahu.¹²¹

K obnově líčení došlo na přelomu listopadu a prosince 1923. Část obhajoby podezřelých se snažila znevážit svědectví Růžové Šustové kvůli jejímu duševnímu stavu. Hlavním aktérem v této snaze byl Dr. Ernst Kalmus, s pochopením ze strany poroty a státního zástupce se ale nesešel. Tou dobou se také objevili noví svědci, kteří zdůvodňovali své dosavadní mlčení strachem o vlastní život. Ukázalo se tak, že někteří svědci viděli v den vraždy Zídka odcházet přes pole a že byl nalezen jeho kabát, který užíval jako maskování, když vyrážel pytláčit. K těmto svědectvím byly připojeny znalecké posudky zdůrazňující, že útok na

---

¹¹⁷ Tamtéž. Protokol průvodního řízení.

¹¹⁸ Závažné nové doznání o vraždě hajného Houzvičky. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 9. 1.1925, r. 65 (č. 9). Str. 3.

¹¹⁹ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *František Zídek...* - sg. Vr III 3890/23. Protokol průvodního líčení.

¹²⁰ SNÍŽEK, Jindřich. *Můj druhý život*. Praha: Knihtiskárna Františka Ziegnera, 1940.

¹²¹ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *František Zídek...* - sg. Vr III 3890/23. Protokol hlavního líčení.

Zídka v Senohrabech musel být fingovaný. To v kombinaci s jeho velice špatnou pověstí stačilo na jeho odsouzení bez potřeby přiznání. Byl mu uložen trest smrti, avšak poté došlo ke snížení na doživotní trest na základě amnestie prezidenta Masaryka. Na odsouzení Svobodové postačila svědectví o krádeži dříví a o snaze odradit četníky od přivedení psa Rolfa. Vyměřeny jí byly dva roky těžkého žaláře. Nejkomplikovanější situace nastala u učitele Snížka. Ten byl v den vraždy jedním ze svědků spatřen, zatímco vycházel z lesa. Příliš mu nepomáhal ani fakt, že při prvním výslechu přiznal, že byl v květnu 1918 na honu. Toto tvrzení později vyvracel s tím, že když byl poprvé dotazován, byl unaven a nesoustředěn, tudíž odpovídal špatně. Ani slova „*Vidíš Jindro, já jsem Ti vždycky říkala, abys do těch Vlkančic nechodil.*“, které prohlásila jeho manželka, když byl odváděn četníky, nevycházela příliš v jeho prospěch. Podle jednoho ze svědků navíc celou větu začala slovy „*Mě do toho neplet’*“. Snížková tato slova u soudu popřela a zbytek zdůvodnila tím, že šlo o varování pro Snížka, aby se mu při delších cestách nepřítížilo s tuberkulózou. Příliš světa do případu nevnesly ani pokusy dozvědět se více o Snížkově pověsti. Podle některých byl totiž velmi oblíbený a schopný učitel a na jiné zase působil zastrašujícím dojmem a měl jim i vyhrožovat. Z výslechnů vyplynulo i to, že jako jediný z podezřelých vlastnil lovecké povolení, avšak neustále prý překračoval hranice obecního revíru a vcházela do revíru lichtenštejnského, kvůli čemuž byl starostou z nedalekých Vlkančic požádán o to, aby nechodil lovit vůbec. Navzdory těmto všem svědectvím byli on i jeho švagr Josef Holub osvobozeni. O účasti Josefa Holuba mluvila pouze Šustová.¹²²

3.4.4 Třetí fáze vyšetřování

Po vynesení rozsudků v prosinci 1923 následovala ještě třetí fáze vyšetřování. Zídek se Svobodovou se pokoušeli dosáhnout obnovení procesu. Již v prosinci se začaly šířit informace o skalickém hrobníkovi Františku Procházce a jeho ženě, kteří se přihlásili jako svědkové proti Růženě Šustové. Manželé měli od Šustové během mláčením obilí roku 1921 zaslechnout, že ji vdova po Houžvičkovi nutí ke křivé výpovědi za finanční odměnu. Procházková ji poté měla před křivou výpovědí varovat, ale Šustová prý tvrdila, že ji nezajímá odměna, ale že Růženě Svobodové neodpustí, že jí přebrala Rusa „Velkého“ Konstantina. Jako nový svědek se přidal i František Holub, bratr jednoho z podezřelých,

---

¹²² Tamtéž. Protokol průvodního řízení.

Josefa Holuba. Ten se údajně o nových svědcích doslechl cestou vlakem a společně s Procházkovými se snažil dokázat, že Šustová nemůže být legitimní svědkyní, neboť 5. května 1918 měla návštěvu ze Sázavy, a tudíž vůbec nemohla být v lese. Zároveň tvrdili, že celou vraždu spáchali dva Rusové, kteří Houžvičku zavraždili na cestě a následně jeho tělo odtáhli do lesa. Nové šokující informace se rychle šířily po okolí, avšak ukázalo se, že Holub se s Procházkovými setkal dávno před tím, než se rozšířily. Bylo zjevné, že se spolu dohodli, a tak se celé „svědectví“ rozpadlo. To však postačilo k obnovení vyšetřování.¹²³

Mohlo by se zdát, že mnoho nových podrobností k případu se již objevit nemůže, avšak opak je pravdou. Náhle se totiž objevil poněkud svérázný svědek Nikolaj Klepilin, Zídkův pankrácký spoluvězeň. Podle jeho svědectví se měl ve vězení dohodnout se Zídkem na tom, že se po svém propuštění vydá do Stříbrné Skalice, kde Zídkově manželce předloží dopis psaný jejím mužem, týkající se vyplacení odměny 10 000 Kč, za to, že se vydá do Ruska, odkud napíše dopis, vydávaje se za Velkého Konstantina, ve kterém se na smrtelném loži přizná k Houžvičkově vraždě. Celý plán však absolutně ztroskotal. Klepilin od Zídkové získal pouze 1500 Kč, neboť více penězi rodina nedisponovala. U Zídkových poté nějakou dobu bydlel. Dle dostupných svědectví často v opilosti hrál na harmoniku a vyprávěl, že se jednoho dne vrátí do vlasti, kde bude pomocí výbušnin ničit továrny. Zmiňoval záměr vyhodit do vzduchu budovu soudu. Klepilin se však nakonec neprokázal jako příliš schopná osoba. Peníze od Zídkové začal okamžitě propíjet v hospodě. Pod vlivem alkoholu také vyzradil své plány. Bez peněz a se strachem, že by ho někdo mohl udat, rozhodl se, že se raději četníkům přihlásí sám. Ve své výpovědi vylíčil vše, co se dozvěděl od Zídka. Opětovně tak byli zadrženi Josef Holub a Jindřich Snížek. Zcela novým jménem v případě byl mnichovický tesař a studnař Václav Urban. Právě on byl záhadným „Uhříněvákem ve žlutých kamaších“, který byl zmiňovaný ve svědectví Šustové. Zde však zatýkání nekončilo. Zadržena byla Zídkova žena, protože věděla o celém Klepilinově plánu, Zídkovi synové, kteří měli Klepilina navádět k vraždě Šustové a strážmistra Krále.¹²⁴

---

¹²³ Klepy. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 30. 10.1924, r. 64 (č. 300). Str. 5.

¹²⁴ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. *František Zídek...* - sg. Vr III 3890/23. Protokol hlavního líčení.

Co se týče Klepilinovy osobnosti, až později se ukázalo, kým vlastně je. Dozvídáme se, že se účastnil komunistických srazů proto, aby z nich mohl donášet policii. V opilosti také jednomu svědkovi sdělil důvod své pověsti donašeče a odporu k návratu do Ruska. Dříve totiž sloužil jako příslušník carské policie. U soudu pak prohlásil i následující: „*Raději tady být spokojeným člověkem, než v Rusku komunistou.*“¹²⁵

Nedlouho po Klepilinovi zahýbala případem Růžena Svobodová, která se po zvýšení trestu na šest let těžkého žaláře rozhodla doznat a zároveň svědčit proti svým spoluviníkům. Pokud je tedy jako spoluviníky můžeme označit. Svobodová odmítala účast na vraždě, avšak přiznala se ke krádežím dřeva s Velkým Konstantinem. Její výpověď defacto potvrdila dřívější tvrzení Klepilina a Šustové, čímž usvědčila Urbana, Holuba i Snížka. Zídek se zoufale pokusil svést veškerou vinu na poslední chvíli na Snížka, avšak jeho tvrzení neodolala dalším svědectvím. Postupně se tak i on začal doznávat. Přiznal, že právě on stál během střelby čelem k Houžvičkovi. V nedalekém křoví se zároveň schovávali Snížek s Urbanem, kteří také vystřelili. Urban minul, Snížek zasáhl jeho hýždě.¹²⁶

Po dlouhých sedmi letech tak došlo k definitivnímu uzavření případu. Zídkovi byl ponechán doživotní trest a Svobodové šest let vězení. Uhříněvák Urban byl odsouzen na 6 let žaláře za napomáhání vraždě. Ani Snížek neodešel bez trestu. Odsouzen byl na jeden rok žaláře za těžké ublížení na zdraví. Vzniká tak poněkud paradoxní situace, kdy Snížkovi který Houžvičku zasáhl, byl vyměřen několikanásobně menší trest než Urbanovi, který minul. Pomoci mu jistě mohla i jeho vlastnoruční obhajoba, zahrnující i zamyšlení nad úlohou učitele ve společnosti. Protože byl Snížek značnou dobu vězněn ve vyšetřovací vazbě, trest byl považován za vykonaný. Vskutku podivný závěr čekal Josefa Holuba. Přestože bylo z různých svědectví zřejmé, že v lese 5. května byl, nikdy ho žádný ze svědků nezmínil v souvislosti s vraždou samotnou. Toto náhlé uvědomění umožnilo jeho propuštění s odůvodněním, že ve vazbě již strávil tolik času, že vzhledem k jeho minimální roli v případě si již případný trest odseděl. Ostatní zadržení byli propuštěni.¹²⁷

---

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ Tamtéž.

3.4.5 Presentování případu tiskem

Průběh celého případu byl po dlouhá léta bedlivě sledován tehdejší tiskem. Kromě samotného faktu, že šlo o čtenářsky téměř vždy přijímanou „šokující“ vraždu, byl případ sledován i kvůli kontroverzi spojené s pražským atentátem na bývalého bulharského ministra Daskalova, kdy došlo k osvobození vraha během zasedání stejné poroty jako v případě Houžvičkovy vraždy.¹²⁸ O tom, že byl mezi čtenáři o případ zájem, vypovídá i vznik samostatné brožury k týdeníku Soudní síň, nazvané „*Tajemství májového jitra na Babě*“.¹²⁹

Případ pronikl i do odborných sfér. Již zmiňovaný Ernst Kalmus, který se pokoušel znevěrohodnit svědectví Šustové, publikoval v časopise „*Deutsche Zeitschrift für die gesamte gerichtliche Medizin*“¹³⁰ studii ohledně jevu *pseudologia phantastica*. Dle Kalmusova popisu jsou osoby postižené tímto jevem natolik přesvědčeny o pravdivosti svých tvrzení, že se nachází mezi lži a omylem. Svou teorii podpořil přednáškou, při které vycházel právě ze zkušeností se Šustovou. Takto postižené osobnosti mohou informace pro svá tvrzení čerpat z domněnek v novinách, prostých pouličních drbů, či jak vyšlo najevo v případě Šustové, i prolínáním skutečnosti s vlastními sny. Kalmus zároveň upozorňoval na neznalost tohoto jevu u právníků a lékařů a formuloval kroky, které je potřeba udělat u případů spoléhajících na jediného svědka.¹³¹

Jedním z těchto kroků bylo i poskytnutí patřičné ochrany znalcům proti útokům ze strany veřejnosti. Těch se v tomto případě objevilo hned několik, neboť prakticky všechny tehdejší noviny stranily Šustové. Zmínit můžeme například glosu *Ruka* vydanou v Národních listech. Ačkoliv zde není zmíněno žádné jméno, zcela zjevně autor míří své útoky na Kalmuse. Nosnou myšlenkou zde je, že Kalmus použil jako jeden z důkazů slabomyslnosti Šustové její neschopnost rozlišit vraždu od zabití, zatímco sám pohořel na neznalosti rozdílu mezi bulíkem a krávou. Autor na tuto situaci reaguje myšlenkou, že by se měla jako test slabomyslnosti pokládat otázka „*Co je to ruka?*“ a počkat, zda bude dotázaný mluvit o ruce

---

¹²⁸ Tajemná „dáma ve smutku“ – Třetí případ jednání o obnovu procesu z téhož porotního období. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 13. 3. 1925, r. 63 (č. 71). Str. 5.

¹²⁹ ŠEBESTA, Jindřich. *Tajemství májového jitra na „na Babě“*.

¹³⁰ Německý časopis věnovaný soudnímu lékařství.

¹³¹ Kolečka spravedlnosti. ČEŘOVSKÝ, František. *Přítomnost*. Praha: František Borový, 12. 2. 1925, r. 2 (č. 5). Str. 67.

jako končetině či o ruce ve fotbalu.¹³² Existuje zde však výjimka ve formě Rudého práva, které obhajovalo Zídka. Podle názoru komunistů byl Zídek vlastně jen smolařem, který by nemusel pytláčit, kdyby neexistovaly panské a obecní lesy. Dále uvádějí, že kdyby Houžvička i Zídek měli vlastní les, nemuseli by se potkat a nikdo by nezemřel a zdůrazňují, že vzhledem k tomu, že takto systém nastaven není, je pytláčení vlastně zcela v pořádku. Výtisky tohoto čísla byly staženy.¹³³

Jako vhodný závěr tohoto případu, který navíc zdůrazňuje, že již tehdy si autoři a snad i čtenáři uvědomovali význam tohoto případu, poslouží citát z tehdejších Národních listů: *„Proces, jak jsme již vytkli, soustředil nejen zájem nejširší veřejnosti, že je ne snad obrazem nějakého výstřelku zločinnosti, ale výmluvným obrazem života doby ke konci války, který bude jednou vážně zajímati kulturního historika...“*¹³⁴

3.5 Marie Jägrová – od chudoby ke zločinu

Můžeme-li říci, že ve všech dosud zmíněných případech byl pachatelem člověk se zločinnými úmysly, který se následně urputně bránil u soudu, případ Marie Jägrové se ve spouště věci odlišuje. Jägrová byla jednatřicetiletá švadlena s dvoutřídním vzděláním žijící v Praze. Jejím tehdejším partnerem byl slévač Josef Prouza. Zajímavostí je, že Jägerová nikdy nepoznala svou matku. Její život se pravděpodobně nejdříve výrazněji neodlišoval od života dalších žen podobného postavení. Ke zlomu však došlo, když zjistila v druhé polovině roku 1926, že je těhotná. Otcem byl již zmíněný Prouza. Běžně radostná zpráva však byla počátkem pravděpodobně nejhorších okamžiků v jejím životě. Prouza se odmítl k dítěti hlásit a měl přímo říci, že jí „nedá ani krejcar“. Jägrová zanedlouho ztratila svou práci i bydlení. Netrvalo to dlouho a Jägrová se uchýlila ke svému prvnímu zločinu. Dne 15. ledna 1927 odcizila kvůli nedostatku prostředků z domu Růženy Reinthalové tři zlaté prsteny, které byly oceněny na 600 Kč. Jaký byl mezi Jägrovou a Reinthalovou vztah a jak se vlastně Jägrová ocitla v jejím bytě, není ze spisu zřejmé. Přesto zatím zákonu unikla. Situace se však stala definitivně neúnosnou 30. dubna 1927, kdy se Marii Jägrové narodil syn Ludvík. Poté co byla 11. května z porodnice propuštěna se vydala k Boženě Bartákové, která byla sestrou

---

¹³² Ruka. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 8. 12. 1923, r. 63 (č. 337). Str. 3.

¹³³ Komunistická výchova lidu. *Národní listy*. r. 63 (č. 111). Str. 2.; Kult chuligánství. *Národní listy*, r. 66 (č. 111). Str. 3.

¹³⁴ Tragédie májové noci. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 4. 12. 1923, r. 63 (č. 333). Str. 1.

Prouzy. Bartáková bydlela v kolonii na Vysočanech.¹³⁵ Prozkoumání problematiky pražských kolonií by jistě vystačilo na vlastní práci. V tomto případě však jistě postačí stručné shrnutí pro vytvoření kontextu. Kolonie byly od počátku stavěny jako ubytování pro slabší sociální vrstvy a postupně se přirozeně rozdělily na dva druhy. Obecní kolonie byly, jak již název napovídá, vystavěny obcí a obsazovány byly chudšími obyvateli, kteří však stále platili nájemn. Většinou se jednalo o malé domky. Druhou variantou kolonií byla nouzová nebo též vagonová kolonie. Tu budovali obyvatelé svépomocí, nejčastěji z vyřazených vlakových vagonů. Ve Vysočanech se nacházely kolonie obou typů, a tak není zřejmé, kterou z nich měla Jägrová ve své výpovědi na mysli.¹³⁶ Protože se však Bartáková odstěhovala, našla pouze prázdný byt. Ještě jednou požádala o pomoc otce dítěte, avšak jiného výsledku se nedočkala. Bez prostředků a bez bytu, rozhodla se malého Ludvíka 28. května odložit do prázdného kočáru před Českým zemským nalezincem v Praze. Dítě bylo kolemjdoucími ohlášeno nemocničnímu personálu a bylo o něj postaráno. V tomto okamžiku, by mohla Jägrová odejít a nebyla by nikdy s případem spojena, avšak nakonec zvítězila mateřská láska, a tak se po dvou dnech do nalezince vrátila a chtěla své dítě zpět. Dočkala se však pouze vazby a obvinění z odložení dítěte. K tomu se poté přidalo obvinění z krádeže, kvůli které po ní bylo pátráno na Karlíně. Jägrová se ke všem činům přiznala, avšak zároveň doplňovala, že jednala z nouze. Soud se nakonec protáhl až do konce září. Lze si jen těžko představit jakých pro ni pět měsíců vyšetřování a navíc bez dítěte mohlo být. Soud nakonec došel k závěru, že vzhledem k tomu, že se k dítěti vrátila, nenaplnila skutkovou podstatu zločinu odložení dítěte. Hůře však již dopadla s obviněním z krádeže. Nakonec jí bylo vyměřeno šest týdnů těžkého žaláře, zostřeného třemi posty a další tři roky podmínky. Podmínka však byla v říjnu 1928 zrušena amnestií. Po propuštění již o Jägrové nejsou dostupné další informace.¹³⁷

3.5.1 Presentování případu tiskem

Jestliže byly ostatní zmíněné případy poměrně hojně probírány tiskem, v případě Marie Jägrové je situace zcela opačná. Pokud bychom se pokoušeli nalézt jakoukoliv zmínku

---

¹³⁵ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. Marie Jägrová, švadlena z Prahy – stíhána pro krádež a odložení dítěte – Tk VII 4906/27.

¹³⁶ Tvoří se pás vagonových kolonií kol Prahy. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 25. 12. 1925, r. 65 (č. 353). Str. 12.

¹³⁷ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. Marie Jägrová... – Tk VII 4906/27.

v česky psaných novinách, neuspěli bychom. Důvody jsou zjevné. Příběh je zkrátka „příliš obyčejný“. Nikdo v něm neběhá po střeších vlaků ani nevraždí hajné. Přesto se jedná v rámci případů o poměrně typického zástupce této doby. Většina z nich se totiž vlastního textu v novinách nedočkala. Ku podivu bychom však našli krátkou zprávu v *Prager Tagblatt* z 1. června 1927. Jägrová zde není vnímána nijak negativně a naopak, je zdůrazněna mateřská láska, se kterou se vrátila.¹³⁸ Za zamýšlení stojí i 200 Kč, které *Prager Tagblatt* vyplatily Jägerové, neboť i tento obnos mohl výrazně ovlivnit život osoby, která prožívala takovouto krizi a nedisponovala zcela žádnými prostředky.¹³⁹

---

¹³⁸ Die Mutter des deponierten Kindes. *Prager Tagblatt*. Praha: Heinrich Mercy, 1. 6. 1927, r. 52 (č. 129). Str. 3. Dostupné z: [https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=ptb&datum=19270601&seite=3&zoom=33&query="Marie"%2B"Jäger"&ref=anno-search](https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=ptb&datum=19270601&seite=3&zoom=33&query=). Citováno dne 4. 7. 2023.

¹³⁹ SOA v Praze. Fond Krajský soud trestní Praha. Marie Jägrová... – Tk VII 4906/27.

Závěr

Kriminalita je s lidskou historií pevně spjata již od počátku. Společně s lidmi se také v průběhu věků vyvíjí a je utvářena společností a sama naopak ovlivňuje společnost. Období první světové války a po ní následujících let je jedním z těch, které ji ovlivnily velice výrazně. Nastalý chaos poskytoval mnoho příležitostí nejen pro typické zločince, ale i pro osoby, které se ke zločinu uchýlovaly z bídy. Do tohoto období navíc byla kriminalita téměř výhradně mužskou záležitostí a až v tuto chvíli se výrazněji rozvíjí zločinnost žen. Kriminalita však nemusela žít pouze zločince, neboť navíc sloužila jako zdroj inspirace pro redaktory takzvaných „soudních síní“ i mnohé autory beletrie. Tyto osoby předávaly informace ať již skutečné, či přibarvené vlastní fantazií svým čtenářům. Ať už si to uvědomovali nebo ne, disponovali z tohoto hlediska nesmírnou mocí. To oni rozhodovali, jak čtenář bude vnímat onu událost a v důsledku toho možná i svět kolem sebe. To oni volili, zda dnes bude policista za hrdinu, či za hlupáka, nebo zda dokonce tentokrát nebude hrdinou zločinec. Většinu soudních referátů i románů však spojovala jedna věc. Hlavními postavami, těchto příběhů byli téměř vždy zločinci a policisté, zatímco soudci a advokáti zůstávali upozaděni. Přesto právě kvůli nim a jejich otázkám a metodám dnes můžeme ze soudních spisů zjistit, jak případ probíhal a jaká byla realita zločinu.

Cílem první kapitoly této práce bylo, za využití sekundární literatury, podat stručné shrnutí o vývoji a struktuře bezpečnostních složek Československa. Cílem druhé kapitoly bylo prezentovat pohled na kriminalitu skrz několik pohledů. Prvním z nich byl pohled na statistiku prvních let Československé republiky a na to, jakým způsobem se kriminalita ovlivněná válkou vyvíjela „v číslech“. Druhá část této kapitoly poskytuje pohled na to, jak vlastně skrze tisk čtenáři vnímali zločinnost a jak tuto „posedlost“ čtením soudniček vnímali někteří doboví autoři. V poslední části druhé kapitoly jsem se pokusil pohlédnout na prvorepublikovou kriminalitu dnešními očima a popsat některé věci z právního řádu, které prošly v uplynulých 100 letech takovou proměnou, že již dnes mohou být pro některé osoby až nepředstavitelné. Třetí kapitola se věnuje rozboru jednotlivých případů. Prvním z nich je pražská prostituce. Téma se od ostatních zmíněných případů značně odlišuje, neboť nejde v pravém smyslu o případ a navíc prostituce sama nebyla trestným činem. Lze na ni však s určitou nadsázkou pohlédnout jako na jeden velký případ, který je pevně spjat se

společností napříč věky a který se nikdy nedočkal svého rozsudku. Zároveň slouží jako semeniště různých příživníků a skutečných kriminálních, kteří jsou v této části též zmíněni. Druhá část třetí kapitoly se věnuje vylíčení historie tlupy Josefa Raška. Tato tlupa, kterou bychom dnešními slovy označili za gang, byla postrachem jižních Čech i okolí Prahy. Již ve své době byl případ považován za senzační, neboť Rašek měl, dle lidmi předávaných historek, předvádět až neskutečné eskapády při úprku před spravedlností. Jeho legendárnímu statutu navíc napomáhalo to, že osoba lupiče Josefa Raška staršího byla často v tisku zkombinována s jeho synem Josefem Raškem mladším, důsledkem čehož vypadal jako by byl na několika místech zároveň. Třetí část pojednává o podvodníkovi Vilému Popperovi, který velice schopně využil svého odhadu doby a stal se osobou, jejíž skutky byly známy až za hranicemi. Některými byl vnímán jako odpudivá a duševně prázdná osoba, jinými jako šprýmovný taškář, především však byl velice schopným lhářem a podvodníkem. I přes všechny své úspěchy však nedokázal se svým „řemeslem“ přestat včas, což ho vehnalo do náručí spravedlnosti. Ve čtvrté části se zabýváme vraždou hajného Václava Houžvičky na samotném sklonku monarchie. Vyšetřování případu se táhlo dlouhých sedm let a bylo hojně sledováno dobovým tiskem. Své zmínky se případ dočkal i v odborném časopise, neboť na něm u hlavní svědkyně byl demonstrován psychologický jev *pseudologia phantastica*. Případ byl v hlavách čtenářů i autorů natolik zakořeněn, že i po ukončení jeho vyšetřování se čas od času objevily zprávy k němu odkazující. Posledním z případů uvedených v této práci je případ švadleny Marie Jägrové. Od ostatních se odlišuje svou obyčejností, avšak zároveň i bezproblémovou uvěřitelností. Případ se nedočkal téměř žádného mediálního pokrytí, přesto svým způsobem ukazuje, jak jednoduché bylo dostat se před soud a následně do žaláře.

Jednotlivé případy jsou od sebe dostatečně odlišné na to, aby mohly posloužit alespoň částečně jako obraz určitého prvku společnosti v tomto období. Konec konců, to si mnohdy jistě uvědomovali lidé již tehdy, jak je patrné z citátu z *Národních listů* pojednávajících o Houžvičkově případě: „*Proces, jak jsme již vytkli, soustředil nejen zájem nejširší veřejnosti, že je ne snad obrazem nějakého výstřelku zločinnosti, ale výmluvným obrazem života doby ke konci války, který bude jednou vážně zajímati kulturního historika...*“¹⁴⁰

---

¹⁴⁰ Tragédie májové noci. *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 4. 12. 1923, r. 63 (č. 333). Str. 1.

Seznam použitých informačních zdrojů

Archivní dokumenty

Státní oblastní archiv v Praze

Fond Krajský soud trestní Praha. *Albertina Tejčková, soukromnice z Prahy – stíhána pro předražování a kuplířství* - Tk VII 12008/27.

Fond Krajský soud trestní Praha. *Ctibor Věšín, Václav Hrubý, Benjamin Smolík, Antonín Pavlovský, Václav Benetka – Stíhání pro zaviněný úpadek* – Tk XII 10300/26.

Fond Krajský soud trestní Praha. *František Zídek, domkář z Kostelních Střímelic - stíhán pro úkladnou vraždu* - sg. Vr III 3890/23.

Fond Krajský soud trestní Praha. *Marie Jägrová, švadlena z Prahy – stíhána pro krádež a odložení dítěte* – Tk VII 4906/27.

Fond Krajský soud trestní Praha. *Vilém Popper, bývalý žurnalista – stíhán na návrh septima Harrisona z Floridy pro podvod* – sg. Vr X 12491/20.

Periodika

Lidové noviny. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně.

4. 3. 1928, r. 36 (č. 117, ranní vydání).

Národní listy. Praha: Julius Grégr.

3. 10. 1922, r. 62 (č. 271).

13. 10. 1922, r. 62 (č. 281).

12. 12. 1923, r. 63 (č. 111).

29. 11. 1923, r. 63 (č. 279).

4. 12. 1923, r. 63 (č. 333).

8. 12. 1923, r. 63 (č. 337).

15. 6. 1924, r. 64 (č. 164).

30. 10. 1924, r. 64 (č. 300).

9. 1. 1925, r. 65 (č. 9).

13. 3. 1925, r. 63 (č. 71).

25. 12. 1925, r. 65 (č. 353).

22. 4. 1926, r. 66 (č. 111).

Nová doba: Orgán lidu pracujícího. Plzeň: František Unger

9. 6. 1917, r. 23 (č. 134).

17. 12. 1921, r. 27 (č. 346).

Polední národní politika. Praha: Tiskařský a vydavatelský závod Politika.

6. 2. 1939, r. 57 (č. 37).

13. 3. 1939, r. 57 (č. 72).

Prager Tagblatt. Praha: Heinrich Mercy.

1. 6. 1927, r. 52 (č. 129).

Přítomnost. Praha: František Borový

12. 2. 1925, r. 2 (č. 5).

24. 5. 1928, r. 5 (č. 20).

22. 11. 1928, r. 5 (č. 46).

Rudé právo: Orgán československé sociálně demokratické strany dělnické. Praha.

24. 9. 1921, r. 2 (č. 217).

Tábor. Tábor: A. J. Landfras.

27. 5. 1891, r. 28 (č. 21).

29. 9. 1922, r. 56 (č. 40).

19. 10. 1923, r. 57 (č. 42).

9. 9. 1927, r. 61 (č. 35).

20. 10. 1939, r. 73 (č. 39).

18. 10. 1940, r. 74 (č. 39).

Tribuna

21. 3. 1921, r. 3 (č. 68).

29. 11. 1923, r. 6 (č. 273).

Venkov: orgán České strany agrární. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické.

8. 9. 1922, r. 17 (č. 210).

29. 3. 1923, r. 18 (č. 73).

22. 6. 1923, r. 18 (č. 143).

12. 10. 1923, r. 18 (č. 238).

15. 6. 1924, r. 19 (č. 140).

23. 9. 1925, r. 20 (č. 222).

30. 6. 1928, r. 34 (č. 180).

Ženská rada. Praha: Ženská národní rada.

1932, r. 8, (č. 6).

Časopisecké studie a články

MAREŠOVÁ, Alena. Co se lze dozvědět z materiálů o kriminalitě od dob konce Rakousko-Uherska, za období I. světové války a I. republiky. *Historická penologie*. r. 12 (č. 1). Praha: Kabinet dokumentace a historie vězeňské služby ČR, 2014. Str. 31.

Knižní zdroje

Monografie

CHALOUPKA, Otakar. *Příruční slovník české literatury: od počátků do současnosti*. Praha: Levné knihy, 2007.

KALLAB, Jaroslav a Vilém HERRNRITT. *Trestní zákony československé platné v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Československý kompas, 1923.

KNEIDL, Pravoslav. *Stříbrná Skalice: z minulosti i přítomnosti*. Stříbrná Skalice: MNV, 1986.

KOLMAN-CASSIUS, Jaroslav. *Jednou nohou v kriminále: Obraz pražského trestního soudu*. Praha: Cassiova edice, 1927.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva II.: Československá republika (1918 - 1939)*. Praha: Police history, 1999.

NOVÁK, Jaromír. *Prostitutky jak žijí, milují a umírají: Dokumenty lidské bídy*. Praha: Rudolf Rejman, 1927.

NOŽINA, Miroslav a Miloš VANĚČEK. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. Praha: Národní protidrogová centrála, 2016.

PEROUTKA, Ferdinand. *Budování státu*. Praha: Lidové noviny, 1991. sv. 2.

PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Praha: Academia, 2016. První republika.

ŠEBESTA, Jindřich. *Tajemství májového jitra na „na Babě“*. Praha: Nakladatelství Pražské akciové tiskárny, 1925.

Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919-1922. Praha: Státní statistický úřad, 1925.

Paměti

POTUŽÁK, Antonín. *z paměti pražského detektiva*. Pelhřimov: Nakladatelství Emila Šprongla v Pelhřimově, 1930.

Romány

SNÍŽEK, Jindřich. *Můj druhý život*. Praha: Knihtiskárna Františka Ziegnera, 1940.

Elektronické zdroje

Autoritní záznam: Novák, Jaromír, 1902-1978. *Databáze Národní knihovny ČR* [online]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/UE4U4B3YX2YHGFVDYMD44HVETMRTKAUTK_VRS5HBJ76X4J76APM-07036?func=accref&acc_sequence=003581927 Citováno dne 26. 6. 2023.

Francouzská vojenská medaile – MÉDAILLE MILITAIRE. *Vojenský historický ústav Praha* [online]. Dostupné z: <https://www.vhu.cz/exhibit/francouzska-vojenska-medaile-medaile-militaire/>. Citováno dne: 1. 7. 2023.

Inflation from 1920 to 2023 *Official data* [online]. Dostupné z: <https://www.officialdata.org/us/inflation/1920?amount=400000>. Citováno dne 1. 7. 2023.

Luisa Landová-Štychová – volební období 1918–1920. *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=2483&org=296>. Citováno dne 9. 6. 2023.

Luisa Landová-Štychová – volební období 1925–1929. *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?org=293&id=2483>. Citováno dne 9. 6. 2023.

SUTTON, Philip. Maury and the Menu: a Brief History of the Cunard Steamship Company. *The New York Public Library* [online]. New York, 30. 6. 2011. Dostupné z: <https://www.nypl.org/blog/2011/06/30/maury-menu-brief-history-cunard-steamship-company> Citováno dne: 1. 7. 2023.

Vláda Karla Kramáře (14. 11. 1918 - 08. 07. 1919). *Vláda české republiky* [online]. ©2009-2023. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1918-1938-csr/karel-kramar/prehled-ministru-24667/>. Citováno: 17. 3. 2023.

Zákon č. 128/1923 Sb., o provádění Mezinárodní opiové konvence ze dne 23. ledna 1912, vyhlášené pod č. 159 Sb. z. a n. z roku 1922. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/3337/1/2/zakon-c-128-1923-sb-o-provadeni->

[mezinarodni-opiove-konvence-ze-dne-23-ledna-1912-vyhlasene-pod-c-159-sb-z-a-n-z-roku-1922?vtextu=128/1923%20Sb#lema0](#). Citováno dne 10. 6. 2023.

Zákon č. 165/1920 Sb., jímž se vláda zmocňuje zřizovati státní policejní úřady. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/1746/1/2>. Citováno dne: 14. 3. 2023.

Zákon č. 230/1922 Sb., o sborech stráže bezpečnosti. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/3024/0/2/zakon-c-230-1922-sb-o-sborech-straze-bezpecnosti/zakon-c-230-1922-sb-o-sborech-straze-bezpecnosti>. Citováno 17. 2. 2023.

Seznam příloh

Příloha 1: Tabulka celkového úhrnu souzených

Příloha 2: Tabulka zastoupení jednotlivých kategorií zločinů

Příloha 3: Tabulka zastoupení jednotlivých kategorií přestupků

Příloha 4: Tabulka zastoupení pohlaví ve zločinnosti

Příloha 5: Tabulka zastoupení povolání ve zločinnosti

Příloha 6: Tabulka recidivy

Příloha 7: Brožura „*Tajemství májového jitra na Babě*“

Příloha 8: Kreslený vtíp „*Zklamání*“

Příloha 9: Graf předchozích povolání prostitutek

Příloha 10: Fotografie Viléma Poppera v podvodné uniformě

Tab. 37.

R o k (průměr let)	Úhrn osob souzených soudy sborovými a okresními pro trestní čin hlavní								
	zločin	přečin	přestupek	zločin	přečin	přestupek	zločin	přečin	přestupek
	Čechy			Morava a Slezsko			Čechy, Morava a Slezsko		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1882—1886	6.305	921	173.094	5.397	513	95.100	11.702	1.434	268.194
1887—1891	5.863	649	170.586	5.443	501	89.942	11.306	1.150	260.528
1892—1896	6.416	952	166.837	5.371	568	90.867	11.787	1.520	257.704
1897—1901	7.129	1.283	164.465	6.606	789	105.353	13.735	2.072	269.818
1902—1906	7.197	1.096	145.111	6.717	831	99.237	13.914	1.927	244.348
1907—1911	6.811	1.194	138.094	6.272	850	103.760	13.083	2.044	241.854
1912	6.137	1.193	141.340	5.283	1.095	111.915	11.420	2.288	253.255
1913	6.218	1.417	150.417	5.401	1.222	112.117	11.619	2.639	262.534
1914	5.165	1.189	133.372	4.586	1.225	95.884	9.751	2.414	229.256
1915	4.358	1.298	122.737	3.554	1.024	83.678	7.912	2.322	206.415
1916	4.974	807	113.043	3.880	702	75.143	8.854	1.509	188.186
1917	7.377	944	122.456	5.033	688	71.944	12.410	1.632	194.400
1918	12.349	788	106.939	6.751	417	47.843	19.100	1.205	154.782
1919	15.749	1.381	128.936	7.671	476	58.462	23.420	1.857	187.398
1920	22.247	3.127	136.847	11.930	2.339	76.373	34.177	5.466	213.220
1921	31.390	4.387	144.012	20.889	2.985	87.225	52.279	7.372	231.237
1922	21.310	2.563	148.951	14.064	2.197	104.110	35.374	4.760	253.061

Obrázek 1 - Tabulka celkového úhrnu souzených. Zdroj: Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919-1922. Praha: Státní statistický úřad, 1925. Str. 23.

Tab. 47.

Rok (průměr let)	Z úhrnu zločinů jako trestních činů hlavních a vedlejších podle odsuzujících rozsudků bylo zločinů										
	veřejného násilí (§ 81 tr. z.)	vydírání	vraždy (§§ 134 a 135 tr. z.)	těžkého poškození na těle	zlomyslného poškození cizího majetku	žhářství	krádeže a účastenství na ni	zpronevěry a účastenství na ni	loupeže a účastenství na ni	podvodu, podvodného úpadku a poškození cizích věřitelů	proti mravnosti pohlavní (§§ 125 až 133 tr. z.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1902—1906	1.159	149	36	960	319	52	5.272	258	42	1.101	455
1907—1911	1.239	170	27	939	308	36	4.482	281	45	893	451
1912	1.440	224	40	988	281	41	2.610	241	51	877	496
1913	1.401	195	28	925	246	36	2.872	277	41	828	479
1914	976	205	32	719	186	41	2.537	237	49	762	477
1915	567	153	27	278	79	31	3.023	193	37	625	304
1916	352	134	16	194	83	27	4.057	169	15	625	226
1917	325	139	11	141	73	4	7.176	122	14	722	120
1918	330	247	18	146	107	12	11.480	191	22	1.052	74
1919	451	155	34	244	63	23	15.052	285	86	1.020	115
1920	828	246	49	357	165	17	22.043	643	111	1.987	241
1921	1.347	732	56	614	274	20	30.273	1.348	115	3.180	434
1922	1.368	487	73	819	399	19	16.883	1.274	147	2.943	582

Obrázek 2 - Tabulka zastoupení jednotlivých kategorií zločinů. Zdroj: Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919-1922. Praha: Státní statistický úřad, 1925. Str. 26.

Tab. 48.

Rok (průměr let)	Z úhrnu přestupků jako trestních činů hlavních a vedlejších podle odsuzujících rozsudků vynesných soudy sborovými a okresními v Čechách, na Moravě a ve Slezsku bylo přestupků						
	úmyslného a při rvačkách povstáního tělesného poškození (§ 411 tr. z.)	zlomyslného poškození cizího majetku (§ 468 tr. z.)	krádeže a účastenství na ní	zpronevěry a účastenství na ní	podvodu	podle zákona o donucovacích pracovnách a polepšovných ze dne 24. V. 1885, č. 89 ř. z.	
						§§ 1, 2, 3 a 4	§ 5 ¹⁾
1	2	3	4	5	6	7	8
1902—1906	13.860	3.607	39.412	2.606	4.101	²⁾ 51.521	²⁾ 575
1907—1911	14.938	3.587	35.016	2.648	4.925	46.490	366
1912	15.916	3.769	38.540	3.165	6.571	48.822	268
1913	16.322	3.716	40.520	3.034	6.296	51.678	262
1914	12.674	3.095	38.569	2.720	5.339	49.665	258
1915	8.250	1.813	39.393	2.148	3.924	33.667	265
1916	6.076	1.514	40.854	1.900	3.469	20.870	700
1917	5.040	1.091	58.559	1.788	2.963	14.372	320
1918	4.454	785	49.205	1.457	2.213	8.579	171
1919	6.949	1.287	51.249	1.826	2.920	12.434	188
1920	10.553	1.790	58.532	1.960	3.725	15.583	175
1921	13.513	2.402	55.129	2.143	4.363	21.805	149
1922	13.762	2.624	65.143	2.941	6.391	31.096	156

¹⁾ Ustanovení odst. 1. a 2., č. 1—5 a odst. 4. tohoto paragrafu zrušena zákonem z 11. července 1922 č. 241. Sb. z. a n. — ²⁾ Průměr za léta 1904—1906; do r. 1903 nebyla data publikována podle jednotlivých paragrafů.

Obrázek 3 - Tabulka zastoupení jednotlivých kategorií přestupků. Zdroj: Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919-1922. Praha: Státní statistický úřad, 1925. Str. 26.

Tab. 53.

R o k (průměr let)	Osoby odsouzené sborovými soudy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku							
	pro zločin				pro přečin jako čin hlavní			
	muži		ženy		muži		ženy	
	absol.	0/0	absol.	0/0	absol.	0/0	absol.	0/0
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1897—1901	8.776	84·6	1.592	15·4	1.330	87·6	188	12·4
1902—1906	8.733	84·7	1.578	15·3	1.241	86·8	189	13·2
1907—1911	8.030	85·7	1.341	14·3	1.250	86·9	188	13·1
1912	6.962	88·0	952	12·0	1.402	88·2	187	11·8
1913								
1914	5.865	87·2	858	12·8	1.342	86·4	212	13·6
1915	4.232	76·0	1.338	24·0	989	80·1	246	19·9
1916	4.192	68·7	1.906	31·3	522	64·3	290	35·7
1917	5.314	59·5	3.623	40·5	444	48·5	471	51·5
1918	7.836	58·0	5.671	42·0	270	50·2	268	49·8
1919	12.100	70·0	5.179	30·0	701	74·2	244	25·8
1920	19.774	74·4	6.821	25·6	2.289	74·2	795	25·8
1921	30.220	76·3	9.408	23·7	2.549	78·2	710	21·8
1922	19.392	77·8	5.525	22·2	1.311	79·0	349	21·0

Obrázek 4 - Tabulka zastoupení pohlaví ve zločinnosti. Zdroj: Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919-1922. Praha: Státní statistický úřad, 1925. Str. 28.

R o k (průměr let)	Ze 100															
	m u ž ů							ž e n								
	odsouzených v Čechách, na Moravě a ve Slezsku pro zločin náleželo povoláním															
	k zemědělství			k průmyslu, obchodu, peněžnictví, hornictví, dopravě a živnosti				k ostatním a neznámým povoláním			k zemědělství			k průmyslu, obchodu, peněžnictví, hornictví, dopravě a živnosti		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1897—1901	2·9	0·1	9·6	4·0	0·7	47·2	35·5	2·5	0·0	6·2	2·3	0·0	9·9	79·1		
1902—1906	3·1	0·1	9·0	4·1	1·1	47·3	35·3	3·2	0·0	12·4	2·9	0·0	13·4	68·1		
1907—1911	2·7	0·0	8·9	3·6	1·3	51·1	32·4	3·7	—	9·4	3·4	0·1	15·2	68·2		
1912	2·3	0·0	5·6	4·0	1·3	55·1	31·7	3·2	—	6·7	5·1	—	19·3	65·7		
1913																
1914	3·4	0·1	5·3	8·7	3·6	38·0	40·9	5·7	0·1	0·6	8·7	1·3	15·6	68·0		
1915	4·3	0·2	5·9	10·0	2·9	36·0	40·7	5·5	0·1	0·7	8·2	0·4	15·2	69·9		
1916	4·0	0·2	7·1	6·8	2·5	36·4	43·0	6·5	—	0·6	7·9	1·3	17·3	66·4		
1917	3·7	0·2	6·3	6·7	1·6	35·7	45·8	6·0	0·3	0·7	7·1	1·0	18·9	66·0		
1918	3·4	0·2	5·2	5·7	2·1	37·0	46·4	5·8	0·1	0·5	7·5	1·3	17·7	67·1		
1919	3·8	0·2	6·7	5·9	2·2	45·1	36·1	4·0	0·0	3·9	5·3	0·9	20·7	65·2		
1920	4·2	0·3	7·2	7·1	2·4	42·2	36·6	4·5	0·1	5·5	6·3	1·0	20·0	62·6		
1921	5·5	0·3	9·1	8·1	2·5	42·4	32·1	7·0	0·1	8·0	6·6	1·3	19·0	58·0		
1922	4·6	0·2	7·5	9·2	3·6	41·6	33·3	6·8	0·1	4·9	7·8	1·5	17·9	61·0		

Obrázek 5 - Tabulka zastoupení povolání ve zločinnosti. Zdroj: Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919-1922. Praha: Státní statistický úřad, 1925. Str. 30.

Tab. 63.

R o k (průměr let)	Pohlaví	Počet osob odsouzených pro zločiny		Z těchto bylo								Ze 100 osob odsouzených pro zločin bylo trestaných			
				zachovalých		trestaných						vůbec		pro zločin	
						pro zločin		pro přečin nebo přestupek		úhrnem					
						mladi- ství	starší 20 let	mladi- ství	starší 20 let	mladi- ství	starší 20 let				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1907—1911	muži	1.590	6.440	937	1.885	287	2.364	366	2.191	653	4.555	41.1	70.7	18.1	36.7
	ženy	257	1.084	175	537	41	253	41	294	82	547	31.9	50.5	16.0	23.3
	celkem	1.847	7.524	1.112	2.422	328	2.617	407	2.485	735	5.102	39.8	67.8	17.8	34.8
1912	muži	1.259	5.703	742	1.768	219	1.913	298	2.022	517	3.935	41.1	69.0	17.4	33.5
	ženy	190	762	127	405	17	142	46	215	63	357	33.2	46.9	8.9	18.6
	celkem	1.449	6.465	869	2.173	236	2.055	344	2.237	580	4.292	40.0	66.4	16.3	31.8
1913	muži	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	ženy	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	celkem	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1914	muži	1.258	4.607	749	1.367	156	1.341	353	1.894	509	3.235	40.5	70.2	12.4	29.1
	ženy	140	718	103	401	8	107	29	210	37	317	26.4	44.2	5.7	14.9
	celkem	1.398	5.325	852	1.768	164	1.448	382	2.104	546	3.552	39.1	66.7	11.7	27.2
1915	muži	1.467	2.765	983	923	158	716	326	1.125	484	1.841	33.0	66.6	10.8	25.9
	ženy	283	1.055	203	609	20	110	60	336	80	446	28.3	42.3	7.1	10.4
	celkem	1.750	3.820	1.186	1.532	178	826	386	1.461	564	2.287	32.2	59.9	10.2	21.6
1916	muži	1.824	2.368	1.205	870	168	594	449	890	617	1.484	33.8	62.7	9.2	25.1
	ženy	363	1.543	256	905	27	188	80	447	107	635	29.5	41.2	7.4	12.2
	celkem	2.187	3.911	1.461	1.775	195	782	529	1.337	724	2.119	33.1	54.2	8.9	20.0
1917	muži	2.719	2.595	1.837	1.155	342	651	539	786	881	1.437	32.4	55.4	12.6	25.1
	ženy	721	2.902	512	1.775	81	372	127	750	208	1.122	28.8	38.7	11.2	12.8
	celkem	3.440	5.497	2.349	2.930	423	1.023	666	1.536	1.089	2.559	31.7	46.6	12.3	18.6
1918	muži	4.242	3.594	2.726	1.695	702	721	809	1.169	1.511	1.890	35.6	52.6	16.5	20.1
	ženy	1.173	4.498	813	2.767	139	538	219	1.185	358	1.723	30.5	38.3	11.9	12.0
	celkem	5.415	8.092	3.539	4.462	841	1.259	1.028	2.354	1.869	3.613	34.5	44.6	15.5	15.6
1919	muži	4.135	7.965	2.623	4.107	886	1.933	626	1.925	1.512	3.858	36.6	48.4	21.4	24.3
	ženy	1.117	4.062	751	2.681	212	591	154	790	366	1.381	32.8	34.0	19.0	14.5
	celkem	5.252	12.027	3.374	6.788	1.098	2.524	780	2.715	1.878	5.239	35.8	43.6	20.9	21.0
1920	muži	5.119	14.655	3.617	8.523	931	3.365	571	2.767	1.502	6.132	29.3	41.8	18.2	23.0
	ženy	1.342	5.479	1.037	3.890	199	732	106	857	305	1.589	22.7	29.0	14.8	13.4
	celkem	6.461	20.134	4.654	12.413	1.130	4.097	677	3.624	1.807	7.721	28.0	38.3	17.5	20.3
1921	muži	6.654	23.566	4.898	14.935	1.171	4.825	585	3.800	1.756	8.625	26.4	36.6	17.6	20.5
	ženy	1.694	7.714	1.389	5.690	198	977	107	1.047	305	2.024	18.0	26.2	11.7	12.7
	celkem	8.348	31.280	6.287	20.625	1.369	5.802	692	4.847	2.061	10.649	24.7	34.0	16.4	18.5
1922	muži	3.402	15.990	2.037	7.729	849	5.291	516	2.970	1.365	8.261	40.1	51.7	25.0	33.1
	ženy	779	4.746	490	2.997	181	955	108	794	289	1.749	37.1	36.9	23.2	20.1
	celkem	4.181	20.736	2.527	10.726	1.030	6.246	624	3.764	1.654	10.010	39.6	48.3	24.6	30.1

Obrázek 6 - Tabulka recidivy. Zdroj: Trestní statistika z Čech, Moravy a Slezska v letech 1919-1922. Praha: Státní statistický úřad, 1925. Str. 33.

ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ TÝDENNÍKU

§ § § § § § „SOUDNÍ SÍŇ“ § § § § § §

K ČÍSLU 20.

Jindřich Šebesta:

II. vydání.

Tajemství májového jitra na Babě

Tragedie ze zápasů s pytláky
a lesními zloději v Posázaví.

Se 35
původními
ilustracemi
a mapkou
okolí.

Cena 4 Kč.

**K novému soudu s vrahy hajného Houžvičky,
zastřeleného u Piskočel n. Sáz. 5. května 1918.
(Porota v květnu-červnu 1925.)**

Obsah Úvod. — Pět výstřelů „na Babě“. — Lesní kraj. — Doba a lidé. — Příběhy s pytláky. — Mrtvola.
— Vojenský soud v r. 1918. — Po pět letech. Porota. — Hlavní svědkyně Růžena Šustlová. — Rozpory soudních
lékařů o věrohodnosti Šustlové. — Jak si Zidka opětoval ošibi. — Usvědčující posudek znalce zbraní. — Léč
na vepře „na Babě“. — Piskočelský dvůr. — František Zidka. — Růžena Svobodová. — Učitel Šuňček.
Rozsudek z 5. prosince 1923. — Na Pankráci. — Dozruky procesu, učené pojednání soudního znalce. — Nikolaj
Klepilín přichází k Zidkovům. — Nové zatýkáni. — Tajemný Uhlíněvák. — Další zatčení. — Nové porota. — Doslov

Obrázek 7 - Brožura „Tajemství májového jitra na Babě“. Zdroj: Soukromý archiv autora.

Zklamání.

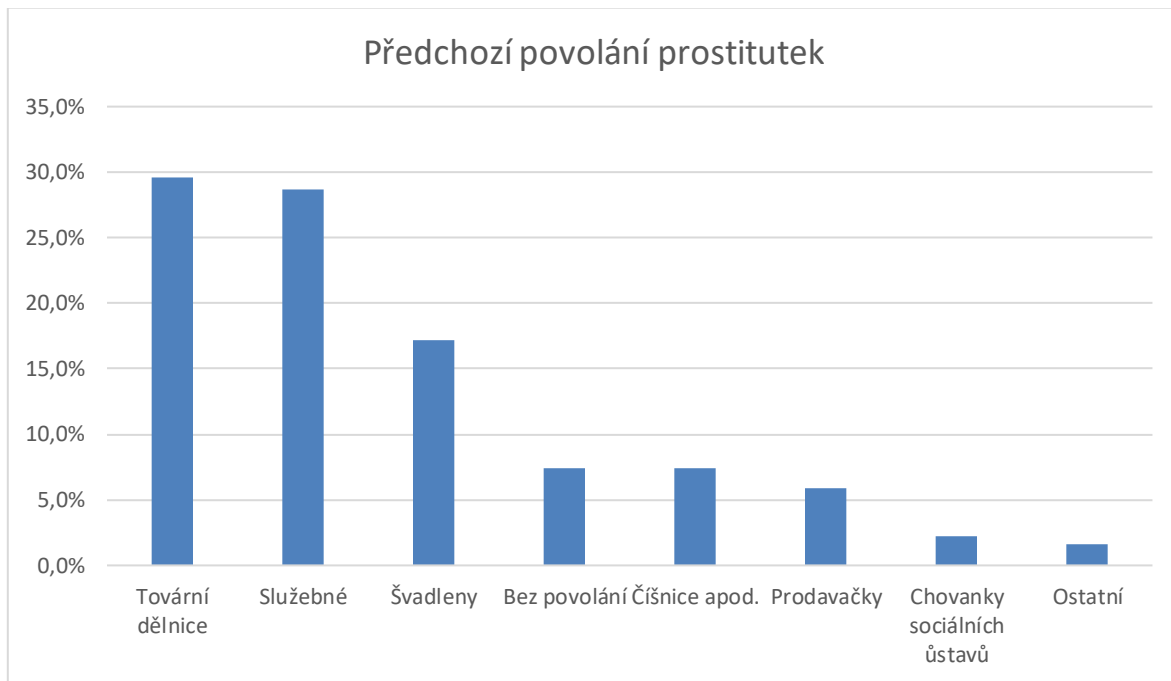
Nakreslil dr. Desiderius

»Jotak, von zabil toho jednoho. Já myslel, že zabil všechny tři.«
— A já, to já taky myslela.

Obrázek 8 - Kreslený vtíp „Zklamání“. Zdroj: Lidové noviny, 4. 3. 1928, r. 36 (č. 117, ranní vydání).

Obrázek 7 - Graf předchozích povolání prostitutek. Zdroj: NOVÁK, Jaromír. Prostitutky jak žijí, milují a umírají. Str. 66.

Obrázek 8 - Fotografie Viléma Poppera v podvodné uniformě. Zdroj: Státní oblastní archiv v Praze – sg. Vr X 12491/20.